

Mas tednik

kulturno - politično glasilo

Koroški

BLUZE
JOPIČI
PLAŠČI
Rosl König
KLAGENFURT, Bahnhofstraße 9

svetovnih in domačih dogodkov

9. leto - številka 15

V Celovcu, dne 11. aprila 1957

Cena 1.50 šilling

Pred izbiro

Avstrijski volilci bodo 5. majnika drugič neposredno volili svojega državnega predsednika. Za te volitve obstaja v vsej državi volilna dolžnost.

Leta 1951 so bili štiri kandidati v volilni borbi. Za OeVP je kandidiral gornjeavstrijski deželni glavar dr. Gleissner, za socialiste poznejši državni predsednik dr. Körner, za VdU univerzitetni profesor dr. Breitner in za komuniste pa Fiala. Tako pri prvih volitvah ni nobeden izmed kandidatov mogel dobiti zase nad polovico oddanih veljavnih glasov in so se vršile čez tri tedne ponovne volitve med tistima dvema kandidatoma, ki sta dobila največ glasov. To sta bila Gleissner in Körner. Zmagal je socialistični kandidat Körner, ki je bil do svoje smrti avstrijski zvezni predsednik.

Tokrat pa si stojita nasproti samo dva kandidata in sicer univerzitetni profesor dr. Wolfgang Denk in predsednik avstrijske socialistične stranke dr. Adolf Schärf.

Dr. Denk je svetovno znan zdravnik, ki si je na polju raziskovanja bolezni raka pridobil velike zasluge in svetovno priznanje. Star je 74 let in ima torej veliko življenjsko izkušnjo za seboj. Po svojem poklicu kot zdravnik je seve v vsakem slučaju gledal pred seboj le pacienta in njegovo bolezen ter mu skušal pomagati. Ni imel možnosti, da povpraša pacienta po strankarski pripadnosti ali strankini članski knjižici. Človek, ki je v svojem poklicu, v vsem svojem življenju videl in spoznal toliko človeškega trpljenja in ki je s tako vestnostjo vršil svoj poklic, da mu to priznava ves svet, prav gotovo tudi kot prezident ne bo spraševal po politični barvi tistega, katerih pravice bo moral varovati. To so brez dvoma momenti, ki govorijo v prid prof. Denku. Čeprav sta ga na svojo skupno listo postavili dve politični stranki, on vendarle zategadelj ni izrazil strankarski eksponent. Po drugi strani pa tudi prof. Denk ni človek brez političnih nazorov, pač pa po svojem mišljenju in gledanju življenjskih problemov stoji nad strankami. Zato upamo, da mu gotovo resnica in pravica pomenita več kot strankarsko-politični interesi.

Drugi kandidat za državnega predsednika je vladni podkancler in predsednik so-

cialistične stranke stranke Avstrije. Brez dvoma je tudi on oseba, kateri se osebna poštenost ne da oporekati. On je brez dvoma tudi mož pomembnega političnega formata, ki je nad 10 let predsednik svoje stranke in avstrijski podkancler. Kot predsednik stranke je seve po naravi svojega političnega položaja moral gledati predvsem na strankino pripadnost tistih, ki so se zatekali k njemu za pomoč. Da je on za te svoje ljudi tudi mnogo napravil, ni za tistega, ki prilike v državi nekoliko zasleduje, prav nobena tajnost. Tudi koroški Slovenci smo se pri njem parkrat zglasili, ga prosili, da bi tudi on pozitivno pomagal pri reševanju koroškega vprašanja. Na žalost moramo ugotoviti, da je bilo njegovo stališče hladno, preračunano in da pri njem nismo našli razumevanja za naše potrebe. Še dalje pa je šel vicekancler Schärf v nekem pismu, ki je bilo naslovljeno na Kulturno društvo gradiščanskih Hrvatov, katerim je sporočil, da so zanj merodajni le župani na Gradiščanskem, ki so bili izvoljeni na socialistični listi in da Kulturno društvo Hrvatov po njegovem mnenju ni pristojno, da tirja pravice za Hrvate, izvoljeni socialistični župani pa so s položajem itak zadovoljni. To stališče volilnega kandidata Schärfa seve tudi nas koroških Slovencev v nobenem pogledu ne more zadovoljiti. To stališče dokazuje, da je za njega strankarska pripadnost nad resnico in pravico. V tej zvezi pa hočem opozoriti na povsem drugačno zadržanje pokojnega prezidenta dr. Rennerja, ki je slovenski delegaciji 28. 10. 1950 izjavil, da je zadržanje zvezne in deželne vlade proti slovenskemu vprašanju nepostavno. On je takrat takoj poklical k sebi tedanjega kanclerja ing. Figla in deželnega glavarja Wedeniga, da popravitva to, kar sta obe instanci zagrešili, ker nobena ni hotela biti pristojna v zadevah narodne manjšine.

Volilna borba se bliža svojemu višku in tako bosta obe strani poskusili osvetiti svojega kandidata v kar najugodnejši luči. Zadnjo besedo pa bodo imeli volilci dne 5. maja. Ker imamo tudi koroški Slovenci kot avstrijski državljani volilno pravico in dolžnost, zato smo tudi mi zainteresirani na izbiri najprimernejšega kandidata.

Osebnosti predsedniških kandidatov

Dr. Wolfgang Denk

Dr. Wolfgang Denk se je pred 74 leti rodil v Linzu kot sin ondotnega očesnega zdravnika dr. Karla Denka. Bila je to družina po starih tradicijah, ki danes žal izumirajo. Dvanajst otrok je imel linški zdravnik dr. Denk. Vse je vzgajal v krščanskem duhu, navajal jih je k delu in poštenju.

Wolfgang je po dovršenih medicinskih študijah praktical kot mlad zdravnik v bolnicah Nižje in Gornje Avstrije, nato pa je prišel na Dunaj kot asistent velikega avstrijskega kirurga prof. Eiselsberhaga. Kmalu je postal eden izmed najbolj obetajočih Eiselsbergovih učencev. Ko se je izpraznilo mesto na medicinski fakulteti v Gradcu, je dr. Denk postal profesor za kirurgijo v štajerski prestolnici ter predstojnik ondotne kirurške klinike. Mladi profesor se je z vedno večjo vnemo posvečal trpečemu človeštvu. Pomagal je bolnikom, ki so se zaupali njegovi izkušnji, obenem pa je nadaljeval svoje znanstvene študije in objavljaj vedno nova znanstvena dela.

Iz splošne kirurgije se je potem specializiral na prsno kirurgijo, posebno na raka-

sta obolenja na pljučih. Postal je na tem področju mednarodno priznan strokovnjak.

Obe svetovni vojni sta prekinili njegovo znanstveno delo, toda zato je imel polne roke dela kot kirurg, da je s svojo spretnostjo trgjal kruti smrti žrtve iz njenih krempljev. V prvi svetovni vojni je sodeloval pri neki bolniški skupini malteškega reda in si pridobil visoka odlikovanja za svojo požrtvovalnost. V drugi svetovni vojni pa je bil nekaj časa predstojnik vojnega lazareta na Poljskem, nato pa višji vojaški zdravnik v nadomestnem lazaretu na Dunaju, kamor so s fronte pošiljali posebno zapletene slučaje.

Iz Gradca je bil dr. Denk poklican na Dunaj, kjer je več kot dve desetletji kot univerzitetni profesor vzgajal mlade zdravniške rodove, obenem pa odkrival nove možnosti za kirurško zdravljenje raka, te najhujše bolezni današnjega časa.

Po letu 1945 je sredi splošnega razdejavanja bil eden izmed prvih mož, ki je na ruševinah „tisočletnega rajha“ začel graditi staro avstrijsko zdravniško tradicijo. Večkrat se je podal tudi v inozemstvo, na nave-

že stike s tujimi zdravniškimi krogi ter dohitel to, kar smo v Avstriji zaradi nacizma in vojne zamudili. Obenem je kot priznan znanstvenik našel odprta marsikatera vrata, ki so bila politikom zaprta, ter pomenje utrjevati ugled Avstrije.

V starosti sedemdesetih let je uvedel v Avstriji novo kirurško stroko. V sodelovanju s slovitim švedskim zdravnikom dr. Carfordom, ki ga je zato nalašč povabil na Dunaj, je uvedel tudi v Avstriji kompleksne operacije na najbolj občutljivem človeškem organu – na srcu. Od leta 1952 je izvedel tudi vrsto operacij na srcu, pri katerih je šlo za odstranitev prirojenih napak. Mnogim takozvanim „plavim novorojenčkom“, ki so zaradi ovir v krvnem obtoku bili zapisani smrti, je s spretnim operativnim posegom podaril življenje. Število njegovih znanstvenih del je naraslo na 104 razprave, med katerimi so mnoge prevedene v tuje jezike.

Sodelavci dr. Denka pravijo, da pri svojih pregledih nikoli ne vprašuje, kdo je in kaj je bolnik, ali bo sam plačal ali ga je k njemu napolila kaka bolniška blagajna. Njega zanima le, kaj ga boli in kaj bi mu mogel pomagati.

Kot predstojnik klinik si je prof. Denk pridobil tudi obsežno izkušnjo v ravnanju s podrejenimi, ter dolgoletno upravno

prakso. Tudi bolnice in klinike so nekako države v malem, kjer je vse natančno določeno, predpisi so zanje zakoni, po katerih se morajo vsi ravnati. Imajo tudi svoje „meje“, kajti od zunanjega sveta loči bolniške komplekse visok plot. Kdor stoji na že nekakega kompleksa, mora biti dober poznaš obeh ljudi in izkušen upravitelj, kajti sicer se kmalu vse narobe.

Vu krsiki se dr. Denk ni udeleževal, toda se s izgledan človek je vedno zasledoval čudne dogodke doma in v svetu. Je pa to tudi moral, kajti zaradi svojega slovesa in številnih uradnih funkcij, je pogosto moral tudi v inozemstvu predstavljati splošne avstrijske interese.

Prof. Denk je tudi dober družinski oče. Tisto malo prostega časa, ki mu ga ostane, posveča družini. Iz zakona s soprogo Ilse sta se mu rodila dva otroka, sin in hčerka. Oba sta že poročena in največje veselje prof. Denka je igrati se z vnučki.

Država je končno velika skupnost ljudi, katere glavna naloga je, da skrbi za njihove telesne in duhovne potrebe. Ker odgovornost za politično delo itak po ustavi pripada politikom v vladi, zato prof. Denku nihče ne odreka osebnih in značajnih kvalifikacij za vrhovnega čuvarja človeških pravic v državi.

Dr. Adolf Schärf

Sedanji podkancler dr. Adolf Schärf, drugič predsedniški kandidat, je nesporno ena izmed najmarkantnejših osebnosti avstrijskega političnega življenja.

Danes 66-letni politik se je rodil v revni delavski družini in že v mladih letih je okusil pomanjkanje. Oče je bil pleskar, ki pa ni vedno mogel najti dela v svoji stroki. Nizka plača ni zadostovala za vzdrževanje družine. Tako je mati poleg skrbi za gospodinjstvo morala še s postranskim delom, in sicer s pihanjem umetnih biserov, pomagati pri vzdrževanju družine. Iz rodne Nikolsburga se je družina preselila na Dunaj, kjer so stanovali v tesnem najetem stanovanju v delavskem okraju Ottakring.

Mladi Adolf se je kmalu v šoli izkazal za pridnega in nadarjenega učenca. Poslali so ga v gimnazijo. Še v srednji šoli se je začel pečati z mladinskimi organizacijami in pri tem delu se je prvič srečal s takratnim državnim poslancem dr. Karlom Rennerjem. Odšel je na univerzo ter si pridobil doktorat iz prava. Hotel je postati odvetnik in je zato vstopil v pisarno svojega starejšega brata Jožefa, ki je bil pred leti po končanem pravnem študiju odprl odvetniško pisarno. Prvo svetovno vojno je prebil kot častnik večinoma na soški fronti, kjer je bil tudi ranjen.

Po prvi svetovni vojni se je sprva posvetil odvetništvu, toda kmalu se je popolnoma vključil v socialdemokrat. stranko. Postal je tajnik njene parlamentarne frakcije. Tu je razvil svoje odlične pravne in organizacijske sposobnosti in jih postavil popolnoma v službo svoje stranke. Njegovi predstojniki so bili najprej Seitz, potem Eidersch in končno dr. Renner.

Po zaostitvi političnih razmer v Avstriji leta 1934 je tedanji zvezni svetnik (Bundesrat) dr. Schärf bil zaradi svoje politične pripadnosti predčasno upokojen in zato se je posvetil odvetništvu. Po nastopu nacizma je bil večkrat aretiran zaradi politične konspiracije. Podtalno se je začel sestajati s svojimi starimi strankarskimi prijatelji, vendar krog se je vedno bolj redčil, kajti Gestapo je še naprej polnila koncentracijska taborišča. Ob atentatu na Hitlerja je bil ponovno aretiran, toda usoda mu je prizanesla z najhujšim.

Zadnje mesece vojne je prebil v podtalnem delu in se je večidel skrival pred Gestapom.

Po sovjetski zasedbi Dunaja je bil obenem s Karlom Rennerjem in dr. Körnerjem vodilno udeležen pri sestavi prve provizorične vlade. V njej je zastopal novoustanovljeno Socialistično stranko, dočim je sedanji zunanji minister ing. Figl predstavljal Ljudsko stranko. Po prvih volitvah v novembru leta 1945 je postal podkancler, mesto, ki ga je obdržal do danes. Dr. Schärf je bil gonilni motor pri reorganizaciji in obnovi Socialistične stranke. Kot oster pravni logik, trden pogajalec in neutrudljiv delavec je nedvomno svoji stranki napravil velike usluge ter preko nje, – saj je dvig Avstrije iz vojnega razdejavanja pripisati sodelovanju obeh glavnih strank – nedvomno tudi celotni državni skupnosti.

Vselej pa je bil dr. Schärf odločen borec za svojo politično linijo in svetovnonazorna načela, ki jih pa odobrava samo en del avstrijskega prebivalstva. On je svoja marksistična načela ter interese svoje stranke vedno dosledno zastopal, zato je pa večkrat prišel v nasprotja z načeli, ki jih zastopa katolištvo.

Vse to je nesporno velika zasluga v očeh njegovih somišljenikov in kot pristni demokrati ne moremo nikomur odrekati pravice do svobodno izbranih načel in prav tako tudi ne pravice, da ta načela v pošteno politični borbi z vso odločnostjo uveljavlja.

Pri odločitvi glede izbire bodočega državnega predsednika bodo pa volilci seve prav tako imeli pravico, da pretehtajo celotno življenjsko delo in svetovnonazorno usmerjenost kandidatov za najvišje dostojanstvo v državi, ki naj posebej skupnost vseh državljanov.

- KRATKE VESTI -

IZGUBE glasov pri obratnih volitvah v italijanski veletovarni avtomobilov „Fiat“, so zelo prizadele italijansko komunistično organizacijo. Prvikrat se je pripetilo, da je lista krščanskih delavskih organizacij dobila večino v obratnem svetu tega podjetja.

POTOVANJE zapadnonemškega kanclerja Adenauerja na Dunaj postaja aktualno, poročajo iz Bonna. V minulem oktobru je avstrijski zvezni kancler ing. Raab ob priliki svojega obiska v Bonnu povabil predsednika zapadnonemške vlade v avstrijsko prestolnico.

Politični teden

Po svetu . . .

Pozor na Afriko

Ameriški podpredsednik Nixon se je minuli teden povrnil z dvomesečnega krožnega potovanja po Afriki. O vtisih, ki jih je dobil na tem potovanju je izdelal obširno poročilo za predsednika Eisenhowerja in ameriško vlado. V tem poročilu pravi, da so nacionalno prebujajoča se ljudstva Afrike zelo podvržena komunistični propagandi, ki spretno izkorišča antikolonialne kritike proti osovraženim evropskim silam, ki so bodisi v preteklosti nad njimi gospodovale, bodisi še sedaj, kljub rastočemu nezadovoljstvu in uporu domačinov (Alžir), vztrajajo v teh deželah. Ugotovil je tudi, da so mnogi ameriški diplomatski uradniki po Afriki nesposobni za težke naloge, ki bi jih tam morali opravljati. Poudarja tudi, da morajo Združene države kakor gospodarsko pomoč politično prebujajoča se afriški ljudstvom ter pospešiti dvig iz sedanje gospodarske in kulturne zaostalosti. Revščina in nevednost sta najboljša zaveznika komunizma.

Angleška kraljica v Franciji

Minuli ponedeljek je prispela v Pariz angleška kraljica Elizabeta na državni obisk. Francoska vlada jo je sprejela z največjimi častmi in tudi velike množice ljudstva, ki so se zbrale pri javnih sprejemih, izpričujejo, da skupna nesreča pogloblja prijateljstvo. Obe glavni udeleženci neuspelega povdiga proti Egiptu se tako tolažita in dajejo pogum ena drugi. Med tem ko je smehljajoča se kraljica delila pozdrave na levo in desno, so pa britanski in francoski državni poskušali upostaviti enotno politično linijo obeh držav, in sicer ne le proti sovražnikom, ampak tudi proti prijateljem. Proti sovražnikom velja za obe skupna linija Atlantskega pakta, potrebna je pa tudi enotna politika proti nekaterim prijateljem. Predvsem proti Ameriki, ki si poskuša pridobiti novih prijateljev med Arabci na račun Francozov in Angležev. Za to je opaziti težnjo Angležev, da pridobijo Francoze za skupen nastop proti Washingtonu češ, če smo zavezniki nas boste tudi podpirali. Po drugi strani pa vedno večja gospodarska moč Zapadne Nemčije povzroča težke ure francoskim in še bolj angleškimi političnim in gospodarskim krogom. Francozi so že spoznali, da je edina rešitev Francije in vseh ostalih evropskih narodov v gospodarski povezavi, kateri bo nujno sledila tudi politična. Na vsak način pa hočejo preprečiti, da ne bi ta nova zedinjena Evropa postala zgolj povečana Nemčija. Zato se trudijo, da bi Angleže pritegnili v novoustanovljeno evropsko tržno in atomsko skupnost. Tudi v Veliki Britaniji so posebno gospodarski krogi že spoznali, da le večja naslonitev na Evropo nudi rešitev angleških gospodarskih težav. Vendar pri tem Velika Britanija noče izgubiti prednosti, ki ji jih sedaj nudi povezava z njenimi nekdanjimi kolonijami, ki so že dosegle gospodarsko in politično samostojnost, (takozvani dominioni.) Ti zaradi velikanskih oceanskih razdalj ne gravitirajo na Evropo, temveč z ozirom na svojo zemljepisno lego na Ameriko (Kanada), Daljnji vzhod (Avstralija in Nova Zelandija) ter Afriko (Južna Afrika). Tudi Indija ima svoje interese, ki se ne krijejo povsod z britanskimi. Sedaj poskuša londonska vlada rešiti to težko vprašanje.

Bela knjiga s črnimi novicami

V posebni „beli knjigi“, ki je izšla te dni v Londonu, pravi britanska vlada, da napredek na atomskem področju zahteva reorganizacijo oboroženih sil. Zmanjšano bo število moštva, povečana bo pa uničevalna moč oborožitve. Atomski topovski izstrelki, rakete za dolge polete z atomskimi „glavami“ ter ustvaritev vodikove bombe so glavne točke novega programa. V pojasnilo tega programa pravi angleška vlada, da je kljub najmodernejšim obrambnim orožjem treba računati s tem, da bodo nekatera sovražna letala predrta vse zaščitne „ograje“ in dosegla angleško ozemlje. Zato je edina učinkovita protibramba v zadostni zalogi enakih uničevalnih sredstev za povračilne akcije . . .

Sovjetska vlada še naprej grozi

severnoevropskim državam. Minuli teden je Bulganin vzel na muho Nizozemsko. Pisal je njenemu ministrskemu predsedniku, da naj samo pomisli na to, da bi ena sama vo-

dikova bomba, ki bi jo odvrgli na vojaško oporišče Atlantskega pakta v Sösterbergu (baje imajo tam Amerikanci skladišče atomskih bomb) zadostovala, da zbrise z oblička zemlje tri največja mesta države: prestolnico Haag, pristanišče Amsterdam in industrijsko središče Utrecht. Nizozemska vlada na to pismo ni odgovorila. Ni verjetno, da bi za sedaj moskovska vlada nameravala uresničiti svoje grožnje, toda tako žuganje ni prijetno, ne le za tiste, katerim je neposredno namenjeno, ampak za človeštvo sploh.

. . . in pri nas v Avstriji

Propaganda za predsedniške volitve

zaenkrat še poteka dokaj mirno in dostojno na obeh straneh. Obe stranki naglašata vrline starega kandidata. Ljudska stranka (OeVP) naj bi kandidirala predvsem to, da je prof. Denk nad strankami. Zato je on tudi najbolj primeren osebnost za najvišjega čuvarja zakonitosti v državi. Socialistična stranka pa naša zasluge in izkušnje svojega kandidata dr. Schärfa, ki si jih je pridobil v svojem dolgoletnem političnem delu. To gre preko interesov stranke in prid splošnosti. Nadalje zatrjujejo socialisti, da z ozirom na to, da sta že dve glavni mesti v državnem aparatu, to je predsedstvo vlade (ing. Raab) in predsedstvo državnega zbora (dr. Hurdes) že v rokah ekspanzije Ljudske stranke, je za nadaljnje vzdrževanje političnega ravnotežja treba na mesto državnega predsednika postaviti socialista. Vendar pa je večina dobro poučenih in objektivnih opazovalcev avstrijskega političnega življenja prepričana, da ima zaenkrat dr. Denk boljše izgleda za zmago kot dr. Schärf, čeprav bodo slednjega podprli komunisti. Vendar mu utegne vprav ta podpora več škodovati kot koristiti.

Delavske zahteve zavrjene

Na Dunaju se je minuli teden sestala medstrankarska komisija za uravnavanje cen in mezd. Po uradnem poročilu so na seji razpravljali o zahtevah delavcev po višjih plačah (mezdah), vendar so prišli do zaključka, da je treba na vsak način ohraniti sedanje ravnovesje cen in plač ter zavarovati kupno moč denarja. Z drugimi besedami: delavci topot ne bodo dobili ničesar. Zaradi tega so seveda nezadovoljni in pravijo: Komisija res zna zavračati zahteve delavcev, ne zna pa zadržati porasta cen življenjskih potrebščin. Nekateri tudi menijo, da mora delavstvo plačevati stroške za oboroževanje, kajti pred dnevi je vlada kupila celo nekaj lovskih letal na reakcijski pogon, ki vsako stane 25 milijonov šil.

Ministrski odbor za manjšine

se je minuli teden znova sestala na Dunaju. Podrobneje uradnega poročila o tej seji ni

Zbornik Svobodne Slovenije

Kot vsako leto je tudi letos uredniški odbor v Buenos Airesu izdal zajeten zbornik „Svobodna Slovenija“. Ta publikacija je že postala neka stalna ustanova Slovencev izven političnih mej Slovenije in nekaj skupen almanah življenja slovenskih manjšin na Koroškem, Tržaškem in Goriškem ter slovenskega življa po širnem svetu.

Vprav zaradi te svoje široke zasnove je Zbornik vez, ki druži Slovence med seboj, brez ozira na politične razlike, geografske razdalje ter druge posebnosti. Tudi v tem pogledu pomeni letošnji Zbornik korak naprej v izpolnitvi tega cilja in vsaj v bistveni obliki (popolne objektivnosti od ljudi sploh ni moč pričakovati) zajema vse pomembnejše pojave slovenskega življenja izven meja ožje Slovenije. To zamisel je lepo izrazil v uvodu prevz. škof dr. Rožman z geslom vseameriške zveze študentov: „Bog nas je naredil za sosede, zato si bodimo prijatelji!“ Nadalje še pravi:

„Postavimo (to) geslo v naše razmere in življenje. Mnogo nam bo moglo koristiti in pomagati, da s pametjo in uvidenostjo izkoreninimo zlo, ki nas in naše sožitje zastruplja, in moram reči, preprečuje uspešnost dela tistim našim redkim prijateljem v svetu, ki bi nam bili sicer pripravljeni pomagati . . . Slovenci smo, a nismo vsi po isti šabloni ustvarjeni. Bog ne ustvarja človeških bitij po kakem enotnem vzorcu ali modelu; vsak človek s telesnimi in duševnimi lastnostmi je originalna umetnina vse-mogočnega Stvarnika. Naravno je, da so razlike med

bilo, pač pa je poročalo časopisje, da so ministri razpravljali o členu 7 državne pogodbe in sicer o šolskem vprašanju ter o rabi slovenščine in hrvaščine kot uradnega jezika.

Sporazum o civilnem letalstvu

Minuli teden je bil s sporazumom pri kolicijskem poročcu zaključen spor o civilnem letalstvu, ki je grenil odnose med obema vladnima strankama skoraj dobro leto. Kot znano, sta bili ustanovljeni dve družbi za mednarodni letalski promet. In sicer je vsaka stranka imela svojo letalsko družbo, letal pa nobena, obe družbi sta nosili angleško ime (ena je bila „Air Austria“, druga pa „Austrian Airways“) in obe sta se pogajali s tujimi družbami za soudeležbo. Sedaj je bil ta spor zaključen s sporazumom, ki predvideva ustanovitev nove skupne družbe. V tej bo kapital pod vplivom OeVP udeležen z 42%, socialisti z 28% ter dve inozemski družba SAS (Skandinavske letalske linije) ter KLM (Holandska letalska družba) s po 15%.

SLOVENC

doma in po svetu

Resolucija goriških Slovencev

V rimskem parlamentu je bil predložen osnutek zakona za podelitev posebne upravne in gospodarske samouprave najvzhodnejšima pokrajinama Italije: Furlaniji in Julijski Benečiji. V teh žive na področju Goriške in Beneške Slovenije tudi naši rojaki.

Ze pred dobrim mesecem je v pokrajinskem svetu (približno za primerjati našemu deželnemu zboru, ki pa ima mnogo manjše pravice) slovenski svetnik dr. Sfiligoj v slovenskem govoru obširno utemeljeval potrebo po deželni avtonomiji, kajti Italija je zelo centralistično urejena država in spričo naglega ritma modernega življenja osrednji uradi ne zmorejo več vsega dela. Zato bi bilo treba prenesti nekatere njihove kompetence na samoupravne deželne urade. Minuli teden pa je v goriškem občinskem svetu njegov slovenski član dr. A. Kacin v temeljitom govoru zahteval čimprejšnjo uresničitev avtonomije. Istočasno so slovenski občinski odborniki vseh struj v goriškem mestnem svetu dr. A. Kacin, dr. A. Sfiligoj, dr. Birsa in g. R. Bratuž vložili skupno resolucijo, v kateri zahtevajo tudi polno upoštevanje manjšinskih pravic.

Obračun posojilnice v Torontu (Kanada)

V dvorani Ukrajinskega doma v Torontu, ki ga je organizacija tega sorodnega slovenskega naroda brezplačno dala v to svrhu na razpolago slovenskim rojakom, je bil v začetku februarja občni zbor ondotne slovenske Hranilnice in posojilnice Janeza Ev. Kreka. Iz skromnih začetkov se je ta denarni zavod v zadnjih letih kljub raznim ovi-

nami; nismo vsi istih misli, nimamo vsi enakih načrtov, vsak po svojih zmognostih skuša doseči svoj življenjski smoter. Pri vsej raznolikosti pa smo si Slovenci „skoraj vsi“ edini v cilju, ki ga naj naš narod na zemlji doseže. Ta cilj vsebuje svobodo, red, ki je za vse enako pravičen, mir, napredek v gospodarstvu in kulturi in sploh v vseh življenjskih panogah. V glavnih potezah tega cilja se vsi strinjamo in moremo biti prijatelji . . . Verni Slovenci smo! Po veri v Boga, v katerega smo v svojem začetku in v svojem obstoju odvisni in smo mu za vse, kar storimo v življenju, odgovorni in h kateremu se končno vračamo, po tej veri smo si še bliže kakor po rodu, krvi in jeziku. V tem pogledu si moremo biti še bližji in še ožje sodelovati v isti miselnosti in isti usmerjenosti k zadnjemu cilju — Bogu.”

Dr. M. Krek podaja nekaj svojih pogledov na svetovni politični položaj in izraža prepričanje, da bodo sile svobode v novem letu napredovale. Nato pa sledi pratika in bogati vsebinski del Zbornika, ki je razdeljen na pet poglavij.

I. Dokumenti in razprave prinašajo dragocen dokument za razumevanje burne zgodovine ob prevratu leta 1918, ko je škof Jeglič odločno posegel v tedanje usodo slovenskega naroda s podpisom majniške deklaracije. Faksimile izvirnega Jegličevega pisma, ki opisuje tedanje odločilne dogodke in osebe, bo prevrnil marsikatero enostransko prikazovanje, ki ga nekateri skušajo uveljaviti. Zelo tehtno je razmišljanje dr. Ivana Ahčina ob 40-letnici majniške deklaracije. Pisatelj v dognani obliki podaja nekaj spoznanj, ki si jih mora osvojiti sleherni

Mikojan pride na Dunaj

Zelo veliko zanimanje tudi vlada na Dunaju v zvezi z bližnjim obiskom sovjetskega ministrskega podpredsednika Mikojana. Kljub napadam sovjetskega časopisja ter madžarskega ministra, predsednika Kadarja proti Avstriji, pa je moskovska vlada zadnji čas večkrat izkazala posebno pozornost Avstriji z različnimi diplomatskimi gestami. Tako je na pogreb umrlega državnega predsednika Körnerja prišel sam sovjetski zunanji minister Gromiko, dočim so druge države zastopali na Dunaju akreditirani poslalniki ali pa posebni odposlanci nižjega ranga. V dunajskih diplomatskih krogih so mnenja, da želi moskovska vlada po razburjenju zaradi Madžarske sedaj končno le normalizirati svoje odnose z nevtralno Avstrijo. Avstrijski gospodarski krogi pa gojijo upanje, da bo ob priliki Mikojanovega obiska v podonavski prestolnici moč ugledati nekatere trdote v avstrijskih dobavah Sovjetski zvezi, ki so določene v državni pogodbi. Mikojan je bil namreč pri pogajanjih za sklenitev državne pogodbe najbolj mero-dajna osebnost sovjetske delegacije glede gospodarskih vprašanj.

ram vedno uspešneje razvijal. Predsednik upravnega odbora g. Lojze Koželj je v svojem poročilu navedel nekaj števil iz minule poslovne dobe, ki kažejo, da je njegova gospodarska osnova trdna. V glavnem zbira vloge svojih članov ter nudi Slovincem posojila po ugodnih pogojih za nakup hiš, ureditev stanovanj za začetke samostojnih obrtnih podjetij in trgovin ter drugih potreb. Posojilnica je tudi članica kanadske zveze kreditnih združenj. Letos so vloge članov prvič presegle 100.000 dolarjev in letna bilanca izkazuje 5.000 dolarjev dobička, ki so ga deloma razdelili med člane kot dividendo, deloma pa vložili v garancijski fond Posojilnice.

Člani upravnega odbora in ravnateljstva so posvetili mnogo svojega časa za brezplačno delo v hranilnici. Da je pa uprava v redu poslovala je glavna zasluga generalnega blagajnika dipl. jur. Janeza Senica, ki mu je občni zbor na predlog načelstva podelil posebno pohvalo.

Pri nadomestnih volitvah so bili izvoljeni v načelstvo gg. Rudi Kus in Francišek Pliberšek, v kreditni odbor g. Preželj, v nadzorni odbor gospa prof. dr. Dolar-Mantuani.

Jugoslovanska književnost med Poljaki

Režiser ljubljanskega Narodnega gledališča in letošnji nagradjenec Prešernove državne nagrade dr. Bratko Kreft se zadnje mesece mudi na Poljskem, kjer režira dela po ondotnih gledališčih. Med drugim je v mestu Lodž pripravil predstavo Nušičeve komedije „Gospa ministrica“. Na povabilo Kluba poljskih književnikov pa je imel predavanje o novejši jugoslovanski književnosti. Med slovenskimi pisatelji je izbrano obdelal Cankarja, Župančiča in Prežihovega Voranca. Isto predavanje je imel tudi na Dunaju.

slovenski človek. Narodopisec Marjan Marolt podaja podobo naše kmečke hiše, domačije slovenskega ljudstva. Prav je, da se pečajo naši znanstveniki z lepotami naše kmečke hiše, ker je to najbolj izvirno slovenska stavba. I. A. razpravlja o jugoslovanski industrializaciji, vendar je v razpravi opaziti, da je pisana iz znanje geografske in duhovne oddaljenosti. Rudolf Smersu osvežuje ustavnopravne pojme iz državnega ustroja v sestavku „O zvezi držav in zvezni državi“. Pavle Rant poroča o gibanju mednarodne organizacije krščansko-demokratskih strank. Zelo pomembna sta pa vsekakor sestavka dveh mladih znanstvenikov, ki sta se deloma šolala še v domovini, nadaljevala študij kot begunca v Evropi, zaključila ga pa v Združenih državah. Ivan Boh podaja zgoščeno podobo filozofskega študija v Ameriki. Edi Gobec pa dodaja svoji temeljiti in jasni družboslovski razpravi o slovenskem življu v Ameriki zanimiv in sočno pisan življenjski izrez iz lastnih izkušenj, ki daje prispevku posebno prikupnost.

II. Naša beseda. Pod tem zglavjem se vrstijo izbrana dela najvidnejših pisateljev in pesnikov v zamejstvu. Vinko Beličič iz Trsta, Stanko Janežič iz Rima (Italija), Stanko Kociper, Ivan Korošec, Jože Krivec in Lojze Novak iz Argentine, Karel Mauser, Mlinarjev Janče in Zdravko Novak iz Združenih držav ter Božidar Kramolc iz Kanade so napisali vrsto kratkih zgodb, novelic in podob, ki človeka zajamejo po pestrosti predmeta in svojevrstnosti obdelave. Občuteno

(Konec na 5. strani)

Nedostojni bojevnik za dostojnost

V minulih tednih je sredi razburjenja zaradi neuspeha pri Suezu ter orjaške stavke ladjedelniških delavcev prišel v časopisje tudi Randolph Churchill, sin bivšega angleškega ministrskega predsednika Winstona, o katerem smo pred kratkim obširno pisali. Toda Randolph ni politik, tudi mu ni uspelo zmagati nobene bitke, čeprav je v drugi svetovni vojni bil tudi on pod orožjem in sicer več let kot zvezni častnik v Titovem štabu nekje v nedostopnih bosanskih bregovih. Ob neki priložnosti bi ga bile obenem s Titom skoraj zajele nemške padalske edinice, toda z naglim „umikom“ sta se oba rešila iz sovražnik klešč, ki so našle gnezdo — prazno. Po vojni se je Randolph vrgel v politiko, toda pokazalo se je, da se politični talenti ne dedujejo. Postal je novinar, kot je bil v svojih mladih letih tudi njegove oče.

Toda povojna doba ni bila tako ugodna za mlade novinarje, kot čas ob koncu prejšnjega stoletja, ko je njegov oče služil kot huzarski častnik v Indiji. Takrat je Velika Britanija posedovala ogromen imperij, v katerem se je od časa do časa kak narod ali pleme uprl angleškemu gospostvu. Enkrat plemena v vzhodnih indijskih provincah, komaj so te ukrotili, je izbruhnil upor na zapadu in končno je prišla najznamenitejša od vse vstaj — burska vojna. V teh si je Randolphov oče ustvaril sloves novinarja in splošno slavo, ki mu je olajšala pot v politiko.

Randolph na bojnem pohodu

Pokazalo se je, da Randolph ne poseduje ne očetovega privlačnega pisateljskega daru, tudi nima njegovega blestečega sloga. Pač pa je podedoval po njem močno voljo in še večjo bojevitost. Ko torej ni imel vojnih uporov in avantur za svoje opisovanje, je vzel pod drobnogled angleško časopisje in napovedal njegovim gospodarjem „gospodom tiska“ ali „press lords“, kot jih v Angliji imenujejo, vojno brez prizanašanja.

Randolph se je postavil za zaščitnika morale in dostojnosti. Začel je hoditi od kraja do kraja po Angliji in grmel proti nedostojnosti tiska. Posebno je vzel na muho lastnike časopisov, ki kujejo dobiček iz raznih pikantnih novic o sodnih ločitvah, o lahkotnih dekletih, ki jih je policija zalačila pri nečednih poslih, o damah iz visoke družbe, ki so jih zasačili v zagatnih situacijah in podobno. Toda noben izmed prizadetih se ni oglasil. Molčali so, kot da Randolpha in njegovih govorov ni na svetu.

Bojeviti Randolph se v svoji borbi za dostojnost poslužuje prav tako strupenih, pogosto prav nedostojnih izrazov, kot jih uporabljajo nedostojni listi, katere napada. Tako mu je končno le uspelo, da je enega izmed njih izzval k odgovoru. Dnevnik „People“, ki izhaja v 8 milijonih naklade, mu je odgovoril v njegovem slogu. Randolph je hvaležno pograbil za priložnost in list takoj tožil ter pravdo dobil. Kajti strupene besede, ki jih je Randolph govoril, so šle v zrak, dočim so bile žaljive besede v „People“ tiskane v milijonih izvodov in zato je bil dokaz lahek. Po drugi strani pa vsakdo, kdor je bil že kdaj na sodniji, ve, kako težko je kaj dokazati s pričami. Ko pride odločilnega trenutka, se pogosto priče zmedejo in zamajejo, se ne morejo več točno spomniti besed, ki so jih slišale in podobno. Tako je bil „People“, ki se je krčevito branil z najboljšimi odvetniki, obsojen na 5000 funtov globe (približno 60.000 šil.). Randolph pa je sodno razpravo upo-

rabil za nove napade na nedostojni tisk, seveda spet z nedostojnimi besedami. Pa tudi topot so veliki časopisi raje pravdo prezrli in o njej niso pisali niti vrstice, med drugim tudi najbolj ugledni londonski dnevnik „Times“. O njegovem glavnem uredniku, ki je pred to službo bil direktor londonske radijske postaje, je Randolph dejal, da je ob odhodu z radijske postaje vzel s seboj električni aparat za avtomatično zadrževanje neprijetnih novic...

Vsekakor pa je Randolphov boj proti slabemu tisku zbudil v javnosti večje zanimanje za probleme časopisja ter je tudi pristojne kroge pripravil k temeljitejšemu premišljevanju o tisku.

Poleg Amerike ima Velika Britanija najbolj razvito časopisje in po nakladi so nekateri listi prvi na svetu. Vpravi ti so tisti, v katere se vsaj z delno upravičenostjo zaganja Churchill.

Kakšno je angleško časopisje

Tako izhaja dnevnik „Daily Mirror“ v 5 milijonih izvodov vsak dan. Je najbolj razširjen list na svetu in ga po nakladi presega samo moskovska „Pravda“, toda ne zato, ker bi bila bolje urejevana, ampak ker je, v Sovjetski zvezi vse „planirano“, to je, gre po načrtu, ki ga določijo tisti, ki imajo besedo.

Še pred nekaj deset leti je bil „Daily Mirror“ na tem, da preneha izhajati. Naklada je bila majhna, izguba pa vsako leto velika. Mož, ki ga je postavil na današnji zavidljivi položaj, se imenuje Bartholomew. Neki njegov prijatelj ga je opisal takole:

„Do svojega petdesetega leta ni prebral kaj prida knjig in niti enkrat v svojem življenju ni poskusil napisati niti ene same vrstice za časopis.“ In mož, ki ni ničesar čital, ni znal pisati, je početvoril naklado tega lista. Iz učenega lista za izobražence, ki je pisal o poeziji, o abstraktnem slikarstvu, globokoumne razprave o politiki in filozofiji, kubizmu in impresionizmu, ga je spremenil v časopis s slikami, namenjen ljudem njegove vrste, z isto duševno omejenostjo. In takih ljudi je v Angliji (pa ne samo v Angliji) na milijone. Ljudje, ki so prej z zaničljivo gesto odložili časopis, ki je bil ves potiskan z drobnimi črkami, so sedaj z zanimanjem gledali slike, posebno če so prikazovale mlada dekleta v kopalni obleki. Ali pa najnovejši avtomobil, najhitrejša letalo, atomsko podmornico, eksplozijo vodikove bombe in podobno. Ljudi pač bolj zanima, kako izgleda Nasser, kot to, kaj pravi. Sicer pa raje poslušajo radio, kot da bi si kvarili oči z branjem. Ra-

zen seveda, če članek govori o najnovejšem podvigu Gine Lollobrigide ali Marilyn Monroe ter ga spremlja slika znamenite dive.

Razumljivo je, da razsoden človek tega ne bo v celoti odobral. Zato ima deloma Randolph prav. Toda ljudje ostanejo ljudje in treba je razlikovati neumnost od nemoralnosti. Človek ni ustvarjen samo za zamaknjena razmišljanja o skrivnostih sveta in vsemirja, ali pa da se bavi z nerešljivi-

vimi političnimi problemi, ko jih potem čas itak po svoje reši. Potrebuje tudi nekoliko razvedrila, vsaj v svojem prostem času, kajti delo je danes itak povsod težko in resno.

Randolph Churchill s svojo „križarsko vojno“ gotovo ne bo spremenil obličja angleških časopisov in tudi v slavi ne bo prekobil svojega očeta, vendar cela zadeva ute-gne omejitvi nekatere pretiranosti današnjega tiska.

Pomembna knjiga o Hrvatih

Ob koncu lanskega leta je izšla v Kölnu in Gradcu knjiga: *Die Kroaten*, der Schicksalsweg eines Südslawenvolkes, ki jo je napisal Rudolf Kizling, založila pa založba Hermann Böhlau Nachf. Knjiga v osminki ima 232 strani, z opombami, viri in slovtvom ter osebnim registrom pa 266 strani. Pridejana sta ji tudi dva pregledna zemljevida. Ima tudi 15 ilustracij na boljšem pa-

Nemška knjiga o Slovanih je redkost. Pa tudi, če se pojavi, jo slovanski bralec vzeme v roke z nezaupanjem, ker skoraj ne more pričakovati, da bi bila pravična. Toda Kizlingova knjiga o Hrvatih je knjiga, za katero moremo reči, da je pisec vložil vanjo ne samo veliko truda, da je hrvatsko zgodovino skrbno obdelal od njenih prvih začetkov skoz vso dolgo dobo do današnjih dni, do maja 1945, do hrvatske tragedije pri našem koroškem Pliberku, marveč skuša biti kar se da nepristranski, pravičen. Ker je imel dostop do virov, do katerih bi se kdo drug težko dokopal, je v knjigi povedal (zlasti za zadnji čas) marsikaj, česar bi še tako skrben hrvatski zgodovinar ne izsledil. Vsekakor je pogled na Hrvate in njih zgodovinsko pot od strani tujca zanimiv in dragocen. Hrvatskemu zgodovinarstvu je s Kizlingovo knjigo narejena velika usluga.

Kako je z živalsko pametjo

Nemški prirodopisec dr. B. Rensch, profesor univerze v Münstru, je izvedel vrsto poskusov o pameti nekaterih velikih živali, kot so slon, zebra, konj in osel.

Namen teh poskusov je bil ugotoviti, v koliko živali spoznavajo razlike med stvarmi, ter preizkusiti njihov spomin.

Profesor Rensch si je izbral za svoje delo 5-letnega slona v živalskem vrtu v Neaplju (Italija). Slon s petimi leti starosti je še takorekoč v svoji deški dobi, v času torej, ko se najlaže „učiti“. Za pouk sta služili dve enako veliki škatli enake oblike. Na zunaj je bila njuna edina razlika v tem, da je ena imela na pokrovu narisano četverkotnik, druga pa krog. V eni izmed obeh škatel je bila hrana, druga je pa bila prazna. Čeprav velja slon za bistro žival, ki voljno sodeluje s človekom pri opravljanju različnih del, se je izkazalo, da se težko uči. V začetku je bilo treba izvesti 330 poskusov, da je slon spoznal, da pomeni škatla s krogom hrano, a škatla s kvadratom pa nič. Toda potem se mu je „odprlo“ in v naslednjih poskusih je počasni učenec vedno bolje napredoval.

Predvsem pa je knjiga velike propagandne vrednosti za Hrva:e v svetu, čeprav je v njej dokaj mest, ki prikazujejo Hrvate tudi v slabi luči. Toda razumni bralec bo že znal ločiti med v zgodovini zaslužnim hrvatskim ljudstvom in njegovimi najnovejšimi „samozvanimi“ voditelji.

Ta knjiga o Hrvatih je zelo poučna tudi za nas Slovence, saj se hrvatska zgodovina že od Ljudevita Posavskega dalje prepleta z našo slovensko. V turških časih so Slovenci prečestokrat s Hrvati stali na skupnem braniku krščanstva, za časa cesarja Karla VI. so se s hrvatsko pragmatično sankcijo (1712) odločili za skupno zgodovinsko pot, enako leta 1917 z majniško deklaracijo. Leto 1941. je Slovence in Hrvate sicer razdvojilo spricho Paveličevega posega v tok dogodkov, toda ljudstvo, hrvatsko in slovensko, je med vojno doživljalo enako trpljenje. Tudi konec vojne je obema narodoma prinesel enako usodo.

Slovenskim izobražencem doma in po svetu Kizlingovo knjigo o Hrvatih, ki se bere z užitkom, toplo priporočamo. Iz nje bodo izvedeli marsikaj, kar je prav, da izvedo! Dobro bi bilo, ako bi podrobna strokovna ocena te knjige izšla v kaki slovenski znanstveni reviji.

Profesor je izdelal dvajset parov takih predmetov enake vrste z gotovimi razlikami. Pri četrtem paru je slon že po desetih poskusih ugotovil razliko. Ščasoma se je naučil razlikovati vseh 20 parov in se je potem le malokdaj zmotil. Po letu dni so izvedli ponoven poskus s 13 izmed omenjenih 20 parov, Razen enega, in sicer najtežjega, je slon vse ostale pare še vedno pravilno razlikoval, kar je dokaz, da je pravilno prepričanje o slonovem dobrem spominu. Poskusi s drugimi živalmi so dali naslednje rezultate: konj je razpoznal pravtako vseh 20 parov znakov, zebra 10, osel jih je „pogruntal“ 13. Zato oslu gotovo delamo krivico, ako ga štejemo za najneumnejšo žival.

Toda pri poskusih s štetjem se je izkazalo, da je slon slab računar. S pomočjo kroglic, kot jih uporabljajo šolarji v prvih razredih ljudske šole, so ugotovili, da zna slon šteti samo do 4. Vsekakor premalo za višjo matematiko. V štetju ga prekosi celo krokar, čigar glava nudi vsekakor mnogo manj prostora za možgane kot slonova. Pri poskusih, ki jih je izvedel prof. Koehler v Nemčiji, je ta ptič prištel do šest.

FRAN ERJAVEC, Pariz:

134

KOROŠKI SLOVENCII. DEL

Lavantinski škof grof Schrattenbach je bil voljan dajati letno po 36 gld za 12 revnih učencev, a prosil je, naj se ga oprosti vseh drugih prispevkov, ker mu donaša njegova škofija premalo, kar je bilo tudi res. L. 1780. je pa prišel kot generalni vikar za salzburški del Koroške ravno radi šole celo v hud spor z oblastmi. Prepovedal je namreč bratovščinam oddajati tretjino njih prebitkov v šolski fond in v neki okrožnici na svoje župnike je postavil vprašanje, če so ljudske šole sploh koristne ali morda celo škodljive. Deželno glavarstvo se je radi tega seveda silno razburilo in zahtevalo od dvorne pisarne oster ukor škofu, preklic dotične okrožnice in nalog, da „si ustvari boljše pojme o izboljšanju šolstva“, ter nalog, da opusti v bodoče vsako dopisovanje s svojimi župniki o posvetnih zadevah, ker se tičejo te le deželnih oblasti.

Poročevalec dvorne pisarne Greiner je smatral zadevo za tako važno, da je sestavil o njej poročilo za samo cesarico, ki nazorno kaže, kako so gledala tedanja oblastva na take zadeve, a zlasti še, kako so gledali na cerkveno politiko sploh. Naglašal je umestnost uporabe bratovščinskih pribitkov za šole, ker „se sicer uporabljajo večidel za nepotrebne zastave bratovščin, za obleke, za odvečen lišp, da, celo za pojedine“. Dohodki bratovščin so bili po mnenju poročevalca čisto posvetni in zato ne spadajo pod nadzorstvo škofov, vendar si škof upa, „kakor kak resnični deželni knez“, izdati duhovnikom in

predstojnikom bratovščin „nespodobno prigovarjanje“ glede uporabe bratovščinskega denarja za šolstvo ter „si slednjič na komaj verjeten način upa najvišje odredbe ne le omalovaževati v očeh domačih podložnikov, temveč jim zastavljati celo nagajajoče vprašanje, če so nemške šole v njih krajih koristne ali rajši škodljive... Ako si sme nekaznovano predrzniti to kak generalni vikar celo tujega inozemskega ordinarija (S a l z b u r š k a namreč tedaj še ni spadala k Avstriji), potem ne bo mogla nobena deželna oblast več izvrševati najvišjih naredb“. Škof je po poročevalčevem mnenju zaslužil, da bi se ga odstavilo, ako takoj ne dokaže, da je preklical svojo okrožnico, kajti kako naj bi se pričakovalo „sodelovanje pri tako blagodejnem izboljšanjem pouku od generalnega vikarja... ki se ne boji celo dvomiti, ako ne bo pouk kmečkega ljudstva v branju in pisanju rajši kvaren za vero, kakor da bi bila skrajna neumnost in nevednost najzanesljivejše jamstvo za zveličanje. To vprašanje je podobno pridigi k upor“. Ako javni preklic ali kazen ne prikaže zmote tega generalnega vikarja, potem je le pričakovati, da bo ljudstvo zopet prenehalo pošiljati svoje otroke v normalno.

Ker je ležalo cesarici šolstvo preveč na srcu, se je v glavnem strinjala z nazori svoje dvorne pisarne, toda bila je premodra vladarica, da bi se dala zapeljati tudi od njene razdraženosti. Ukazala je zato, da je treba nastali spor resno obravnavati, a ničesar pretiravati, toda ni doživela več njegove rešitve, ker je že poltretji mesec po tem naročilu umrla, pač je pa moral škof potem pod njenim naslednikom razposlati dne 26. I. 1782. drugo okrožnico, v kateri je priznaval, da so šole potrebne.

Tudi med ostalimi tedanjimi koroškimi cerkvenimi krogi je bilo stališče napram novemu šolstvu jako raz-

lično. Nekateri niso imeli zanj še nobenega razumevanja, drugi so storili, kar so pač morali, a tretji so se naravnost vneli zanj. Šentpavelski samostan je vzdrževal razen treh profesorjev za gimnazijo tudi posebnega učitelja za trivialko v samostanu samem, a z drugo trivialko v Mohličah je odlašal. Velikovški župnik Ved en i k je celo založil glavnico 1000 gld, da bi se iz njenih obresti tam vzdrževal učitelj. Šolska komisija mu je zato izposlovala pri cesarici zlato kolajno in pri njeni podelitvi ga je stavljaj proš Dreer v vnesenih besedah za zgled drugim. Tudi velikovski kanonik Finžgar je založil glavnico 5000 gld za vzdrževanje cerkovnika-učitelja in župnik Tazoll na Kamnu v Podjuni je žrtvoval manjšo vsoto v podoban namen.

Finančne in že poprej omenjene težave z izvežbanjem potrebnih učiteljev so povzročile, da ni bilo mogoče niti misliti in še desetletja potem ne na izvršitev § 4 „Splošnega šolskega reda“, ki je zapovedoval, da „morajo obstojati v vseh majhnih mestih in trgih ter v podeželju vsaj v vseh krajih, kjer se nahajajo župne cerkve ali od njih oddaljene podružnice splošne ali tako zvane trivialne šole“. Tega se je dobro zavedala celovška šolska komisija, zato je tudi odlašala z objavo šolskega reda in je ostala pri svojem pravilnem prvotnem načrtu iz l. 1774., po katerem bi bilo treba ustanoviti najprej celovško normalno, zatem glavne šole po večjih mestih in šele nato postopoma tudi trivialke po drugih krajih, kajti pripraviti je bilo treba najprej potrebne učitelje in šolske prostore ter najti sredstva za njih vzdrževanje. Zlasti glede ustanavljanja trivialk je pa želela šolska komisija slišati tudi mnenje vseh ordinariatov, oziroma njih zastopnikov.

(Dalje prihodnjic)

CELOVEC

RED BOŽJE SLUŽBE V VELIKEM TEDNU IN VELIKI NOČI
ZA SLOVENSKE VERNIKE V CELOVCU
v kapeli šolskih sester (poleg Koschat-muzeja), Viktringer Ring 19

Začetek obredov:

1. Na cvetno nedeljo blagoslavljanje večje ob 8. uri zjutraj.
2. Veliki četrtek in veliki petek ob 7. uri zvečer.
3. V sveti veliki noči ob 11. uri ponoči (prinesite sveče s seboj, s katerimi ponese te blagoslovljen ogenj v domove).
4. Na velikonočni praznik ob pol 9. uri zjutraj sv. maša.

PODLIBIČ — SUHA

(Tudi do sedaj zaostali kraji — napredujejo)

Oglasimo se le redko v našem časopisu. Vzrok je v tem, ker smo pač preveč zaposleni. Tokrat hočemo povedati, da še živimo o sredini Podjune in delamo kot vsi naši slovenski kmetje in delavci drugod.

Že čez leto dni se je delalo in govorilo na tem, da mora tudi pri nas končno enkrat posvetiti električna luč, in sicer v Podlubiču in na Suhi. Po težkem delu in proračunu so se vršila pogajanja skupno z županom šmihelske občine g. Šimejem in s tvrdko Hollauf v Pliberku.

Veliko nam je pomagal župan naše občine in precej prostega časa posvetil vsakemu posamezniku ter s tem pokazal velik pomen električne luči v gospodarstvu. Naš župan je pripravljen ob vsaki priliki pomagati svojim občanom in tako ga bomo tudi mi spoštovali in obdržali v naši sredi.

Zadnjo soboto smo se ponovno zbrali vsi zainteresenti za napeljavo električne luči na povabilo električne družbe KELAG, da se končno odločimo in zedinimo v tem važnem vprašanju, z drugo besedo ali nam bo posvetila luč ali ne. Seje smo se udeležili vsi zainteresenti razen enega.

Sejo je otvoril g. inž. Weissfelder od KELAGa, ki se je vršila pri Kuherju. Pozdravil je vse navzoče, zastopnika direkcije avstrijskih železnic g. inž. Seebacherja iz Beljaka, g. župana ter g. Hollaufa. G. inž. Weisenfelder je predlagal sklepe, ki so bili na zadnji seji odobreni, na kar smo se takoj lotili konkretnih vprašanj tega za nas vse važnega problema. Za ta elektrifikacijski načrt je odobrenih 50 odst. subvencije. Nadalje je govornik izrazil željo, da se ostalih 50 odst. razdeli pravično med posameznimi zainteresenti.

Kar se tiče te točke, smo se težko zedinili, ker pač igra pri vsem tem denar največjo vlogo in tega dandanes pa pri marsikateremu primanjkuje. Razveseljivo je tudi dejstvo in nam vsem v olajšavo kar je zagotovil g. inž. Seebacher, da bo namreč železniška uprava prispevala gotovo vsoto za pomoč svojim članom.

Rožan:

Nadaljevanje zgodovine romarskih cerkvâ

XIV.

Tudi cerkev v Galiciji ima svojo vezo s proštino v Dobrli vasi, kateri je dal neki graščak Chazelin (ali po drugih starih spisih Wezelin) s podaritvijo raznih kmetij potrebno gospodarsko podlago. To je bil mogoče isti graščak in lastnik grada na „Gradišču“, ki je tudi ustanovil prvotno cerkev v Galiciji! Gotovo pa se je ta vas pred ustanovitvijo cerkve, posvečene sv. Jakobu star. iz španske Galicije, imenovala drugače. Grad Wezelin na „Gradišču“ je v 11. stoletju bil znan kot grad „Juena“. Ime, ki izhaja še iz rimskih časov, pa se danes pač čisto spodnja Dravska dolina imenuje še vedno dolina pod Jueno, ali Podjuna.

Za namene te prvotne cerkve je graščak Wezelin podaril proštino v Dobrli vasi za oskrbovanje posebno veliko posestvo v „Dobohovem“. Tudi to cerkev, z lesenim stropom, je razdejal čas več stoletij, tako, da je v sedanji cerkvi ostalo od prej le še nekaj obzidja in so tudi oltarji že iz 17. in 18. stoletja. — Tudi v St. Vidu v Podjuni je stala prvotna cerkev že v 11. ali začetkom 12. stoletja, kot kapela posvečena sv. Vidu, mučniku, ki ga je dal rimski cesar Dioklecijan vreči v kotel z raztopljenim svincem leta 303 p. Kr. Zato ga slikajo s kotlom, iz katerega gleda njegova glava, ker so ga po ljudski pripovedi potem iz kotla privlekli živega! Cerkev ga je uvrstila med 14. pomočnike v sili, ljudstvo pa ga kliče na pomoč proti božjasti in sličnimi boleznim. — Kakor sedaj ni več sledu od svoječasne kapele, tako je že propadla tudi zraven stoječa kostnica sv. Mihaela.

Pri nas na Koroškem

Zastopnik KELAGa je v zaključnem razgovoru povedal, da si bosta KELAG in tvrdka Hollauf v Pliberku razdelili vsaka polovico dela. Od g. Hollaufa pa smo izvedeli, da bo s praktičnem delom pričel takoj po velikonočnih praznikih.

BILČOVŠ — KAJZASE

Letos se oglašja smrt v naši župniji zelo pogosto. Imeli smo že 7 pogrebov. Dne 4. januarja je umrla blaga Bvažičova mati, ki je nekaj let stregla svoji bolni sestri Naniji Martič. Nenadoma je onemogla. Zadelala jo je možganska kap in je hitro umrla. Njen pogreb je bil veličasten. Mnogo ljudi se je zbralo na njenem domu pri Bvažicu in jo spremljalo na pokopališče v Bilčovš.

Kmalu za njo se je oglašila smrt v Brančiči vasi pri Kržeju, kjer je umrla vdova za rajnim Gregorijem, starim Kržejem. V februarju je pobrala smrt starega Klinarja, ki je dolgo let bil najemnik pri Vresnjaku. Iz Sveč so semkaj prepeljali staro Sibernikovo mater Ano Kröpfel, kjer smo jo položili k počitku 9. II. Smrt nič ne zbira, tudi mladi morajo umreti in tako smo pokopali 10 mesecev starega otroka Dovnikovega, Francija Spitzer, ki je umrl v celovski bolnici in bil semkaj prepeljan. V Kovičah je zamrl stari Zdrčnjak, Tomaž Sandmann in je bil pokopan v svoji rojstni fari v St. Ilju.

Dne 28. marca pa je umrl stari Krištof, Jakob Maierhofer, brat rajnega župnika Hanija Maierhofer. Dočakal je lepo starost 79 let. Rajni je bil mož stare korenine, skrben in delaven. Prej je gospodaril na lepi Muškovnikovi kmetiji. Tedaj si je kupil pd. Bistрово posestvo v Spodnji vasi, potem pa še veliko in lepo Krištofovo kmetijo. Obe hiši je lepo popravil in tako pripravil svojim otrokom lep dom. Dokler so ga nosile noge, je rad prihajal v farno cerkev, in ob njegovi težki bolezni mu je vrnil Zveličar obisk, da je en dan pred smrtjo mogel prejeti sv. Popotnico in zakramente za umirajočje. Večkrat je pravil, da bi rad tako umrl, da bi se iz spanja ne prebudil več. Ob številnem spremstvu smo blagega očeta spremljali dne 30. marca k zadnjem počitku, kjer leži ob strani svoje druge žene Alojzije. Naj vsem rajnim sveti večna luč!

VELINJA VES

Na Velikonočni ponedeljek letos bo pri nas posebna slovesnost. Ta dan je tu vsako leto tudi sv. maša. Letos pa bomo blagoslovili novo ploščo, kjer so zapisani padli

in umrli vojaki iz vasi pod Velinjski zvon. K tej slovesnosti vabimo prijatelje in znanke od blizu in daleč. Pot v Velinjo ves je bila že od nekdaj lep, prvi spomladanski sprehod. Torej na veselo svidenje v Velinji vesi na Velikonočni ponedeljek.

KOTMARA VES

Na god sv. Jožefa je zaspal v Gospodu dolgoletni občinski sluga in cestar „Hon-zala“, ki je dosegel visoko starost 87 let. Že smo mislili, da temu orjaku smrt ne bo kos, pa ga je le spravila. Ogromna množica mu je izkazala zadnjo čast. Naj počiva v miru!

Srečno smo prestali sv. misijon, ki so ga vodili č. očetje salezijanci s Kamna. Vse, kar še količkaj čuti s cerkvijo, se ga je udeležilo. Versko mrtvih pa niti misijonski zvon ni mogel več zbuditi k življenju. Trobenti, ki bo klicala k sodnemu dnevu, se bodo pa tudi ti morali odzvati...

Hvaležno smo sprejeli pogumne misijonarjeve besede o četrti božji zapovedi: spoštuj očeta in mater... pa tudi to, kar sta te oče in mati učila: materno besedo! Kakor je Kristus ljubil svoj judovski narod, tako naj bi tudi mi ljubili svoj narod, tuje narode pa spoštovali. Pri teh besedah smo se spomnili zgodovinske pridige škofa Slomška pred 100 leti v Blatogradu. Bog dal, da bi si matere vzele te tako očetovske besede naših misijonarjev k srcu in se po njih ravnale!

ŠT. ILJ OB DRAVI

Od 13. 3. do 17. 3. smo imeli „misijonsko obnovo“, tudi Fatimsko Marijo smo imeli v naši sredi. Da jo pozdravi, se je zbrala pri Katniku cela fara in vsak dan je bila nabito polna cerkev ljudi pri češčenju, da bi nam Mati božja izprosila blagoslov pri našem delu, mir na tem in onem svetu.

Sredi med tem prazničnim razpoloženjem, pa nas je pretresla smrt Kobanove matere, ki je imela samo 54 let. Bolehala je že dalj časa, a kljub temu je smrt prišla vendar nenadoma. Ogromna množica jo je spremljala na zadnji poti, pevci so ji doma in na grobu zapeli pretresljive žalostinke. Zapuščta moža, tri sinove in tri hčere. Svoje otroke je vzgojila v pravem krščanskem duhu. Bodi ji lahka domača zemlja, žalujočim pa naše sozalje.

ŽIHPOLJE

(Sveti misijon)

V dneh od 24. do 31. marca smo imeli v naši fari sv. misijon, na katerega so nas naš

Ustanovitelji teh starih cerkvâ so bili ali grajščaki, če so imeli dovolj kmetij na razpolago in kmetov, ki so pomagali pri zidavi ali pa so bili samostani in cerkveni knezi, ki so postali kot patroni navadno tudi lastniki, če je stala cerkev na njih zemljišču; če je bilo več ustanovnikov, so si lastnino tudi delili. — Tako so si rešile razne, posebno plemiške rodbine, pravice odločujočih patronov še do današnjega dne!

Dosedaj smo posebno pri cerkvah iz 10. do 12. stoletja opazili, da samotarijo posebno na gričih, stran od večjega naselja, kar bi bilo vendar le čudno, če bi ne vedeli, da so prejšnji prebivalci, ravno tako pogani (Rimljani, Kelti, Noriki), kakor med preseljevanjem narodov prišli Slovenci, vsi častili svoje malike in Boga na gričih, in da so tam opravljali svoje daritve. Prvi pričelki pokristjanjenja so hoteli poganstvo tudi s tem onemogočiti, da so na iste ali sosedne griče, pustili postaviti krščansko svetišče!

Ker pa prvi poskusi razširjenja krščanske vere niso bili povsod trajni in tudi ni bilo dovolj primernih oznanjevalcev, se je potem zopet utihotala stara poganska miselnost in tako so morali misijonarji neka-ko prilagoditi svoje krščanske svetnike novim potrebam, da se je ljudstvo krivoverstva lažje odvadilo, ker je na istih krajih darovalo naprej, (živino samo v podobah) prižigalo ognje, častilo Velikonočno vstajenje, namesto poganskega prilično ob istem času, dokler ni ostalo poganstvo samo še v nekaterih krajevnih imenih. — Mi pa imamo še mnogo lepih krajev in cerkvâ, ki jih moramo še obiskati!

(Dalje prihodnjič)

dobri gospod dekan pripravljali že dolgo časa v svojih obiskih po družinah, v lepih pridigah v cerkvi in še prav posebno z molitvijo.

Dan za dnem smo se zbirali v naši Marijini cerkvi in poslušali misijonske pridige. Polnoštevilno so bili pri stanovskih naukih posamezni stanovi, kjer so dobili lepe nauke za praktično krščansko življenje, posebno so v govorih poudarjali, tako v stanovskih kot misijonskih, obnovo družinskega življenja, kajti če bodo družine verne, moralno zdrave, bo farna življenje lepo in prijetno. Zadnje tri dni se je farna cerkev vedno bolj polnila, ko so se polnoštevilno odzvali naši možje in fantje povabilu k svojim stanovskim govorom in tudi k pridigam ter svetim zakramentom.

Sklep sv. misijona zadnji dan je bil res lep, ko je bila farna družina zbrana pri obeh božjih službah in prejela sv. zakramente. Hvaležni smo Bogu za tako lepe dneve, kajti nam vsem bodo ostali nepozabni, saj so nam prinesli božji mir in pravo preobnovo verskega življenja. Našemu dobremu g. dekanu pa ostanemo žihpoljski farani hvaležni, da so nam pripravili tako lep misijon. Bog jim povrni bogato za vso njihovo skrb in dobroto, ki jo imajo do nas vseh!

Topla zahvala velja tudi obema preč. gospodoma, ki sta vodila sv. misijon in nas v lepih pridigah vzpodbujala k lepemu, urejenemu življenju.

SLOVENJI PLAJBBERK

Kakor se pomladi prebudi narava k novemu življenju, tako smo v tednu od 10. do 17. marca tudi mi obnovili naše versko življenje. Med tem časom smo imeli namreč sv. misijon. Ob tej priliki nas je pa tudi obiskala Fatimska mati božja. Sv. misijon so

Električne pralne stroje vseh znamk in velikosti, štedilnike tudi kombinirane s krušno pečjo, krušne peči, sobne peči vseh vrst in velikosti, kotle za kuhanje žganja. Vse to in še marsikaj drugega vam nudi tvrdka

JOHANN LOMŠEK

ŠT. LIPŠ, Tihaja 2, p. Dobrli ves

Odplačilo je mogoče na obroke. Cenik dobite po želji brezplačno.

vodili preč. gospod Cvetko. Lepo so nam govorili in misijonarjeve besede so nam segale tudi globoko v srca. Dal Bog, da bi sv. misijon obrodil pravi sad dobrega krščanskega življenja.

Bližamo se času, ko bo pri nas v višjih krajih postalo lepo. Mnogo turistov nas je že obiskalo in vsi so se čudili nad naravno lepoto. Zato vabimo tudi vas, da nas obiščete in se naučite svežega zraka.

ZGORNJA VESCA

V ponedeljek, dne 1. aprila smo zaključili pri nas tečaj za prvo pomoč, ki ga je priredila Zveza rdečega križa. Tečaj je trajal 9 tednov. Vsak teden po nekaj ur smo poslušali važna predavanja in se tako naučili marsikaj koristnega za praktično življenje. Tečaj sta vodila Erna Raš in dr. Mur in se njima zahvaljujemo za lepa navodila v slučaju nezgod, bolezni in podobno, ki bodo vsakemu poslušalcu v prid.

DAS GROSSE

Glück bei Prokopp

Beachten Sie DIE BEILIEGENDE Glückspost!

PREPROGE — PRAUSE ▲ ZAVESE — PRAUSE ▲ PREPROGE — PRAUSE

Lep zaključek

KMETIJSKE ŠOLE V TINJAH

Škofijska kmetijska šola na Tinjah je zaključila svoj letošnji tečaj. Ze v prejšnjem tednu so gojenci pred izpitno komisijo, v prisotnosti prevz. g. škofa dr. Köstnerja, polagali izpite iz predmetov, ki jih na šoli poučujejo. Krepki mladi fantje iz vseh treh slovenskih dolin so si v šestih mesecih nabrali obilo strokovnega znanja, ki jim bo koristno služilo pri kmetovanju na njihovih domačijah. Obenem pa so prejeli tudi poglobljeno versko in značajno vzgojo, ki jih bo preko vsakdanjega dela vodila tudi k zadnjim in večnim Resnicam, za katerih izpričevanje nas je Bog postavil v ta svet.

Vsak dan minulih šestih mesecev je bil posvečen študiju in delu. Začelo se je zgodaj zjutraj. Dopolodne in popoldne so fantje bili v učilnicah in poslušali predavanja strokovnjakov o vseh panogah kmetijstva ali pa so opravljali tudi praktično delo. Od oranja, sejanja, oskrbe živine, perutninarstva, kemije, računstva do knjigovodstva, pa tudi domoznansva in državljske vzgoje je segal dnevni red predavanj. Vmes pa še pouk v ravnanju s kmetijskimi stroji, zgodovina, jezikovni pouk, petje ter še marsikaj drugega. Toda vsak dan se je zaključil zvečer v kapeli z molitvijo.

Izvršni učni uspehi

Zato tudi božji blagoslov ni izostal. Vsi gojenci so z dobrim uspehom zaključili šolanje in precej jih je bilo med njimi, ki jim je stroga komisija priznala odlične in prav dobre reede.

Minulo nedeljo pa so se sedanji gojenci, udeleženci šole zadnjih let ter učiteljski zbor zbrali na zaključno slovesnost. Starodavna tinjska prošnja na sončnem griču je odmevala od krepkih mladeniških glasov. Slovesno božjo službo je v šolski kapeli daroval mil. g. prelat dr. Rudolf Blümml, ki je v globokem nagovoru prikazal vlogo Kristusa v človeškem življenju. V vsem kar je dobrega v nas, kar dobrega storimo, se odraža Kristus, učlovečena ljubezen in žrtev. Zatorej glejmo, da bomo tudi vredno domovje našega najvišjega Učenika. — Veliko število gojencev je pristopilo k mizi Gospo-

Proračun Kmetijske zbornice

Minuli ponedeljek se je sestal glavni odbor Koroške kmetijske zbornice in obravnaval osnutek proračuna za leto 1957. Osnutek, — je to že sedmi po številu — ki ga je pripravil prezidij, je bil po krajši debati sprejet.

Glavni odbor je nadalje razpravljal o veliki škodi, ki jo povzročajo po kmetijskih nasadih vedno bolj množična se divjačina. Iz vseh predelov Koroške prihajajo pritožbe o velikem razplodu divjačine, ki je že prekoračil mere znosnosti. Lovske organizacije namreč v zadnjih letih niso izvršile niti

Zbornik Svobodne Slovenije

(Nadaljevanje s 2. strani)

Beličičevo premišljevanje s Krasa, kruta a simbolična Kramolčeva begunska zgodba iz Kanade, bridka izseljenska povest iz Argentine (Krivec) in blesteča poezija Slovenskih goric (Kociper) kažejo usodo in problematiko slovenskega življa po svetu. Pa predalet bi nas zavedlo podrobno označevanje posameznih del. Treba jih je brati, da v polni meri občutiš njihovo moč.

Pesmi so prispevali Marijan Jakopič iz Združenih držav, Vladimir Kos z Japonske, France Papež in Slavko Srebrnič iz Argentine in Rafko Vodeb iz Italije.

Izseljenski letopis po bogastvu prekaša vse dosedanje. Posebna skrb je posvečena problemom mladine, akademskega študija in verskega življenja. S teh vidikov je obdelano življenje naših rojakov v Argentini, Angliji, Združenih državah, Kanadi in Avstraliji. Posebno vrednost ima bibliografija knjig, ki so izšle izven Slovenije.

Dva temeljnata članka obravnavata koroške probleme in sicer poročata Tone Jezernik o borbi za pravice koroških Slovencev, a Bojan C. je prispeval strnjeno sociološko-psihološko študijo o problemu narodne nezavednosti. Vprašanje, kateremu bi morali vsekakor posvečevati več pozornosti. V. Z. pa poročata o kulturnem življenju v domovini Miklove Zale, ki kaže, da v tej deželi še brstijo obetajoči cvetovi slovenstva.

Nato je sledila študijski tečaj, ki je obsegal dve predavanji. Najprej je č. g. Janko Polanc govoril o socialnem vprašanju v luči nedavnega pastirskega pisma avstrijskih škofov, ki je zbudilo toliko različnih komentarjev v javnosti. Predavatelj je v kratkih potezah orisal pot krščanske socialne misli od papeža Leona XIII., ki je začel veliko delo za dvig delavstva iz izkoriščanja, pa do današnjega dne. Nakazal je tudi načela, ki jih za današnji čas Cerkev priporoča kot najprimernejša za ureditev odnosov med delavcem in podjetnikom.

Drugo predavanje je pa imel dr. Vinko Zwitter. Orisal je današnje kmečko vas, ki je na usodnem prelomu. Mehanizacija in prehod na izrazito tržno gospodarstvo sta porušila staro ravnotežje na vasi. Moderno gospodarstvo je prineslo mnogo dobrega na vas, olajšalo je delo in zmanjšalo trpljenje kmečkih ljudi. Po drugi strani pa razbija staro ustaljeno izročilo in lepe tradicije naše vasi. Zato je predavatelj v smislu okrožnice škofov poudaril, da je edina pravilna pot za današnje kmečko občestvo v tem, da si sicer prisvajajo moderne gospodarske metode, ki povečujejo donos in usvarjajo novo blagostanje, pri tem pa ne sme zavreči tega, kar je bilo v izročilih preteklosti pravih lepega in pristno našega. Napredek nas ne sme poškodovati in ne smemo v stroju videti novega malika, ki bi naj nadomestil pravega Boga. Ostati moramo tudi zvesti lepim izročilom naših slovenskih pradedov, kajti le tako bomo ostali polnovredni, značajni ljudje in ne brezdušni, prazni avtomati. Po obeh predavanjih se je razvila zanimiva debata, v katero je poseglo več govornikov in so se resnično kresale ostre misli.

Prisrčna popoldanska akademija

Popoldne pa je sledila kratka, a prisrčna akademija. Gojenci so pod vodstvom preč. g. dr. Cigana zapeli venček slovenskih pesmi, nato pa so izvedli lepo zbornico deklamacijo. Ravnatelj šole se je prisrčno zahvalil navzočemu učiteljskemu zboru, ki je vso dobo tečaja ob veliki izgubi časa prihajal v Tinje in brezplačno poučeval. Poudaril je, da je gotovo vsem, ki so iz nesebične-

po zakonu določenega odstrela, ki je ponekod dosegel le 60 odst. Zbornica se trudi pri pristojnih oblasteh za povišanje odstrela ter zato, da bi bil določen odstrel v polni meri izvršen. Posebno hudo so prizadete nižje lege ter gozdni nasadi. V primeru pa, da bi ta prizadevanja ostala brezuspešna, pa namerava zbornica osporavati sedanji za lovce zelo ugodni lovski zakon.

Glavna skupščina Kmetijske zbornice je sklicana za četrtek 23. majnika t. l., da končno sklepa o proračunu.

Zelo posrečena je tudi galerija mladih slovenskih obrazov, ki jo je spisal veliki prijatelj Koroške, prof. Stane Sever. V tej seriji se bavi z mladimi Slovenci, ki so se s svojo pridnostjo in sposobnostjo v zadnjih desetih letih uveljavili v prekomorskih deželah.

Dr. J. Agneletto iz Trsta je prispeval temeljit in jasn sestavek o narodnostni borbi tržaških Slovencev. Dokumentarno vrednost ima tudi članek o slovenskih šolskih knjigah na Tržaškem. Prav isto velja tudi za osmrtnice o vodilnih Slovincih, ki so v minulemu letu odšli v večnost po plačilo za svoje delo. Med temi je posvečen topel članek prelato Valentinu Podgorcu.

Pestrost Zbornika posvečujeta še prispevka B. Pistivška ob 200-letnici velike stavke v Celju, v dobi ko so se Slovenci začeli kulturno in socialno prebujati. Janko Hafner poroča o bodočih poletih človeka v vsemirje. Nad vse prijetna novost pa je kotiček „Našim malim“. Kdorkoli se spomni na priljubljeno rubriko v predvojnem „Slovincu“, se bo razveselil, da se je „Kotičkov striček“ zopet oglašil k besedi.

V celoti, obilna in izbrana žetev, ki bo vsakomu nudila nekaj in jo zato toplo priporočamo. Zbornik obsega 255 strani in krasijo ga lepe umetniške ilustracije. Stane samo 50 šil. Naročite ga lahko pri upravi našega lista ali preko pisarne Mohorjeve družbe v Celovcu.

ga idealizma doprinašali to žrtev, prav lepi uspeh šole ter današnje res iskreno, družinske slavje gotovo najlepše plačilo in zadovoljenje za njihov trud.

Nato je še višji študijski svetnik dr. Joško Tischler kot tinjski domačin in profesor na šoli izrekel nekaj besed, ki so vsem segle globoko v srce. Stotino mladeničev, ki so bili v dvorani, je povedel nazaj v svojo lastno mladost, ko se je on odpravljal v šole. Mati ga je bila pripeljala do „beraškega križa“, ki stoji sredi Tinjskega polja. Tam ga je pokrižala v slovo in mu dejala: „Jozej, priden bodi, na dom ne pozabi in Boga spoštuj!“ To vodilo slovenske matere naj velja tudi danes vsem. Pridni moramo biti, kajti delo daje smisel našemu pozemskemu življenju. Domu moramo tudi ohraniti zvestobo. To je naš slovenski dom, v katerem se počituje občestvo živih in mrtvih, kjer se naše

življenje združuje z veseljem in trpljenjem naših prednikov. In Bog je tisti, ki nam je življenje dal in ga nam ohranjuje. Brez njega ni nič in zato nam on bodi vse.

Mil. g. prelat dr. Rudolf Blümml je nato razdelil spričevala gojencem in pri tem je vsakemu s toplo očetovsko besedo povedal še nekaj spemnih besed, ki kažejo kako je vodstvo šole posvečalo pozornost vsakemu gojencu posebej.

Sledilo je še nekaj pesmi, nato pa smo se v večernem mraku začeli razhajati. Pred gospodarskim poslopjem šole je stala vrsta avtomobilov, vseh znamk in tipov. Znamenje modernega napredka, ki prihaja tudi v naše vasi. Toda ako si pogledal v obraz mladeničem, ki so se odpravljali na svoje domove, si v njihovih očeh videl žar, ki že tisoč let oživlja naš rod na tej lepi zemlji.

UMETNI ALI ZASEJANI TRAVNIKI

(Nadaljevanje in konec)

Glede primesi deteljnih semen je treba vedno skrbeti za pravilno mešanico. Ne pozabimo, da imajo detelje krajšo življenjsko dobo kot trave. Zato damo le malo deteljnegu semena. Zlasti *nokoto*, ki se sama zaseje in s tem obvaruje, da ne nastanejo prazna mesta. V procentih bi morali vzeti 80 do 90 odst. travnega semena in komaj 10 do 20 odst. deteljnegu. Seveda, če bi imeli priložnost travnik preorati in nanovo zasejati že četrto ali celo tretje leto, potem bi pa vzeli večji procent deteljnegu semena. Tako krma pa ima veliko večjo redilno vrednost, kajti detelje imajo največ beljakovin.

Varovalni posevek je res najboljše jaro žito: ječmen in oves. Jari ječmen ima kratko vegetacijsko dobo, to je: najprej dozori in se ne razraste tako močno kot oves. Ima pa oves, posejan samo za krmo, veliko vrednost, ker se globoko zakorenini in bolj močno razraste, dá več sence semenu, ki kali. Od ozimnih žit je pa najboljša pšenica. V tem slučaju bi sejali samo travno seme, v jeseni, ki se do mraza primerno že zakorenini in trave niso tako občutljive za mraz, detelje pa šele spomladi.

Uporaba umetnih gnojil

Ajda je dober varovalni posevek, ki ga uporabljamo za spomladno in poletno setev trav.

Poleg velike količine hlevskega gnojila je treba dati zemlji veliko zalogo *fosfornih gnojil* in *kalija*. Največ fosfatov rabijo *detelje*, ki jih je zlasti prva leta največ v novi travni ruši. Fosfati pomagajo k močnemu razvoju korenin in varujejo humus. Kalij je treba trositi na zalogo, vendar pa ne toliko kot fosfor. Najbolje je tik pred setvijo raztrositi umetna gnojila, jih zabranati in takoj posejati. Za dušik je itak poskrbljeno, ker smo gnojili s hlevskim gnojem in detelje ga dovolj dobijo iz zraka. V poznejših letih pa je treba pridno uporabljati tudi *dušična gnojila*, ker detelje postanejo vedno bolj redke. Zelo dobra je *gnojnica*, ki ima precej dušika in nekaj kalija.

Pri setvi je treba sejati drobna semena, pa tudi deteljna posebej. Sejemo z roko ali s strojem. Pri setvi bo najbolj lepo enako-

merno posejano, če sejemo po dolgem in počez. Dobro je seme rahlo zabranati ali vsaj povaljati. Drobne kepice, ki se zdrobijo, seme dovolj pokrijejo. Če smo sejali v varovalni posevek šele spomladi, je treba žito rahlo prebrati, da se z listov spravi seme v zemljo.

Prva košnja zasejanega travnika je v jeseni. Varovalni posevek je treba visoko požeti, da ne poškodujemo mladih rastlinic. Zlasti so občutljive detelje in je tudi najbolje počakati s košnjo, dokler detelje ne nastavijo cvetne glavice. Zadnji čas za košnjo pri nas je sredi meseca septembra, da se korenine še nekoliko razrastejo do prvega mraza. Če pa smo kot varovalni posevek vzeli oves in ga pokosili za krmo, bomo imeli še v tem letu dve košnji.

Kjer pa smo sejali brez varovalnega posevka, se plevel kaj hitro razraste in ga je dobro pokositi ali še bolje populiti, da ne naredi semena. — Na večletnih travnikih se bomo vedno ravnali po rasti detelje. Kjer je vmes precej detelje, je treba kositi *tri do štirikrat* na leto. S tem pa tudi podpremo razvoj korenin travne ruše, ki se zgosti in dá zato več pridelka. V višjih legah pa gotovo samo *eno do dve košnji*.

Z ozirom na hitrejšo rast detelje je treba, da pohitimo s košnjo, ker detelja lahko škoduje počasnejši rasti travnih rastlinic. Vendar pa s košnjo moramo le počakati, da bodo detelje začele delati cvetne glavice.

Oskrbovanje umetnega travnika

Spomladi je treba najprej mlade rastlinice z valjarjem pritisniti k zemlji. Mraz jih je privzdignil in odtrgal od matere zemlje. Valjati smemo samo ob suhem vremenu. Kjer so krtnine, jih prebrano ali z grabljami poravnamo, da nas ne bodo ovirale pri košnji. Spomladi populimo plevel, da se ne razraste.

Glede gnojenja velja pravilo, da bolj koristi v manjših količinah, kot naenkrat in veliko. Se posebno je nevarno za mlade rastlinice, če ni dovolj vlage v zemlji. Prvo leto je dobro pokriti mlade rastlinice z drobnim gnojem ali kompostom, ki se počasi porazgubi med travo in jo varuje pred mrazom. Pozneje pa humus koristi rasti in varuje vlago v zemlji.

Našim gospodinjam

Uporaba oranžnih olupkov

Oranže so drag sad in zato tudi olupkov ne zavržemo. Zbiramo jih in shranimo na mrzlem prostoru, da ne plesnijo. Ko jih imamo nekaj skupaj, jih lahko uporabimo na različne načine.

Aroma za močnate jedi. Rumeno zvrhnjo kožico previdno odrežemo od olupka. Te tenke dišeče kožice drobno zrežemo, posušimo in spravimo v stekleno posodo na suh prostor. Za vsako močnato jed so dober aromatičen dodatek.

Arancini II. Podolgovato narezane pomamehkega. Belo grenko kožo odločimo, tenko rumeno kožico pa zrežemo na okrogle ploščice ali podolgovate krpice. V sladkorjem sirupu jih kuhamo tako dolgo, da so s sladkorjem prepojene. Potem se morajo odteči in nazadnje jih povaljamo v kristalnem sladkorju. Ko so popolnoma osušene, jih spravimo na suhem kraju v steklenih ali pločevinastih škatljah.

Trancini II. Podolgovato narezane pomarančne lupine denemo za 5 do 6 dni v vodo,

pri tem moramo vodo večkrat menjati. Potem se morajo lupine odteči, jih stehamo in denemo v mrzlo sladkorno raztopino. Kuhamo jih tako dolgo, da se masa čisto zgosti. Še tople zrezane lupinice zdevljemo v kristalni sladkor. Posamič se naj sušijo na plošči; užitne so čez 2 ali 3 dni. Na 1 kg lupinic je računati 600 do 800 g sladkorja in $\frac{3}{4}$ l vode.

Liker iz pomarančnih lupin: Dodatki 1 kg sladkorja, 1 l žganja 1 l vode, lupine desetih pomaranč.

Kakih 10 pomaranč tanko olupki in olupke zreži. Popari jih z vrelo vodo in daj na rešeto, da se odtečejo. Daj jih nato v steklenico s širokim vratom in nalij nanje najboljšega žganja, dobro zamaši in postavi na topel kraj za 8 do 10 dni. Steklenico je treba včasih malo pretresti. Sladkor polij z 1 l vode, ga skuhaj, ohladi in precedi vanj žganje iz pomarančnih olupkov. Dobro zmešaj, če treba še enkrat precedi, nalij v steklenico in shrani.

Vigred

Človek, ali si že slišal najnovejšo novico? Pomlad je v deželi. Pojdi ven v naravo in videl boš, da se priroda prebuja k novemu življenju, da se je sedaj začel boj med zimo in vigrado!

Dolgo je vladala zima, mrzla, pusta staraka. Kako je nas trpinčila, priklenila je nas v sobe in zdaj hoče še dalje časa kraljevati, noče se umakniti mlajši vigradi. Ali slišiš razburjeno staro, kako tuli ponoči okoli hiše, a pomlad tuli še močnejše in topel jug spodi zimo na najvišje gore. O tam, neprijazna zima, pa le stanuj in zavijaj vrhove gora v svoj beli kožuh, dokler ne pride polletna vročina in te prežene. Tam kraljuj, tam v skalovju nam ne škoduješ, samo rodovitno zemljo pusti, kajti mi hočemo živeti in se življenja veseliti.

In vigrad je zmagala. Zdaj hodi po deželi in prebuja k novemu življenju. Meglena in mokra so jutra, nebo je oblačno, gola so drevesa in rogovile se širijo iz debela kakor proseče roke in veje kakor prsti, ki jadicajo prosijo: „O, sonce predrago, pošlji nam luči in odlataj trdo zemljo, da bo nam dala sokove za naše življenje, da se bodo naši popki razcveteli v božjo čast in ljudem v veselje!“ In kapljice visijo od vejic kakor svetle solze. Sonce pa usliši proseče vejice. Usliši ne samo prosečih dreves, ampak celotno prirodo, ki se je zdaj naspala pod visokim snegom, ter zmagovito predre oblake. Kakšno veselje in dobrota za ljudi, za ptice in za naravo. Sonce pošilja svoje žarke skozi šipe in vabi ljudi na prosto, na toploto, vabi otroke na sveži zrak in k veselemu igranju.

Ptičice, ki so pozimi premražene in lačne trkale na okna in prosile hrane, zdaj veselo pojejo in poskakujejo z drevesa na drevo iščejo si hrane v mahu po drevesih. Plezar skaklja po drevesih in si išče pod skorjo dreves škodljivca mrčesa. In vrabce, ki so se v najgroznejšem mrazu pred oknom moje sobe topli za vsakdanji kruh, ali jih slišite, kako zdaj razgrajajo na gnojšču in nagajajo pridnim putkam, ki že iščejo hrane, da bi nam čimprej znesle jajca za Veliko noč? Sinica sedi na vrhu drevesa veselo prepeva joč in mimogrede poučije muhe, ki so hotele v sončnih žarkih uživati toploto dneva. Iz gozda se sliši trkanje žolne, ki preiskuje drevesa po hrani. Sraka, ki je bila pozimi tako krotka, da je prišla k hiši požirati kuhinjske odpadke in na okno moje sobe po kruh, zdaj ne pride več blizu in če jo včasih na sprehodih še zagledam, že od daleč beži od mene. Pa tudi sama ni več, ženina je našla in pridno nosi v kljunu slamo, saj si napravlja gnezdo. „O, povej, kdaj bo ženitnina, kdaj bo zibal veter tvoje mladiče visoko v vejevju!“ In v gozdu sedi kos visoko nekje v smreki in daleč se sliši njegovo lepo petje. Tako uživajo ptice novo pomlad. Pa še ne poje ves ptičji zbor. Manjkajo še škorci, hitre lastovke in kukavice še tudi ne slišimo in škrjanček še ni začel žvgoleti.

Prebuja se pa tudi priroda. Zbudila se je iz sna, saj je tako dolgo spala pod toploto odejo. Vedno bolj in bolj se taja sneg tudi že po planinah in kapljice padajo kakor solze, pridružijo se jim še druge in polagoma nastane potoček, ki drevo v dolino v strugo potoka, kjer pozdravi svoje brate in veselo hite potem vsi proti morju.

Nežno zelenje se pokaže vsepovsod na travnikih, posebno pri potokih, ozimna že moli previdno prve bilke iz zemlje in ob potu že kuka prvo perje regrata iz vlažnih tal. Od daleč se že blešče mačice na vrhah ob potoku, saj komaj čakajo, da jih bodo otroci na cvetno nedeljo ponesli v cerkev. In kako se že vsiplje prah od cvetja leskovega grma. Pod leskovjem pa najdeš, če skrbno iščeš, prve dehteče vijolice. Vsi listovci že imajo popke in kmalu ne bodo molili več golih vej v zrak. Le hrast je še obdržal listje od lanskega leta in suho zašumi po njem, če piha veter. Vrhovi smrek po gozdu se majoje. Če sedi pod njimi in gledaš v nebo, se ti zdi, da bežijo oblaki naprej, zmiraj naprej brez miru, da bodo vsak trenutek padli nate. In breze se blešče na robu gozda, za njimi pa šumi teman gozd in poje svojo pesem, kadar dežuje in piše vihar, kadar brije po zimi burja preko smrek.

Kmet pa prime spet za orodje, napreže konje in začne orati njive. Razorane njive se bleščijo kakor žamet in grude dihalo vlažno vonjavo in čakajo semena. Zemlja si želi semena in v tankih curkih lijejo zrna sejavcu iz rok in zemlja jih sprejema, da bo obrodila mnogoteran sad in nam podarila vsakdanji kruh.

ŽIVLJENJE V AMERIKI

V zadnjih dveh številkah sem vam opisal vožnjo iz Koroške v Ameriko. Danes pa vam hočem povedati nekaj o življenju in razmerah tukaj — onstran morja.

Nekateri prav radi trdijo, da je Amerika „zlata“ dežela. Temu pa dostikrat ni tako, ker se moraš tukaj ravno tako truditi in delati ter se boriti z vsakdanjimi skrbmi kot pa pri vas. Samo, da je v Ameriki način dela drugačen in da se v Ameriki bolje zasluži in tudi lažje do česa pride kot pa v Evropi — če seveda pridno delaš.

Lahko pa bi rekli, da je Amerika dežela železa, kajti nešteto tovarn za predelavo železa ali pa izdelavo raznih strojev najdeš. Vse tovarne pa delajo s polno paro — stroji tečejo neprestano od ponedeljka do sobote brez prestanka. Razlika je samo v tem, da se delavci menjajo; nekateri delajo podnevi, drugi pa ponoči.

Pred vsako tovarno je velik prostor za parkanje avtomobilov. Ker ima skoraj vsak delavec svoj avtomobil, najdeš pred tovarno kar kakih 300 avtomobilov. V našem kraju vidiš največ Ford-avtomobilov. To pa zaradi tega, ker so ti vozovi za delavca najprikrajnejši: mi bi jim rekli ameriški „Volkswagen“. Verjetno tudi zaradi tega prav radi segajo po avtomobilih te tipe, ker je najcenejše vozilo in porabi razmeroma malo bencina. Sicer pa bencin v Ameriki ni

Naše prireditve

VABILO
KATOLISKO PROSVETNO DRUŠTVO
V GLOBASNICI

vabi na cvetno nedeljo, dne 14. aprila vse farane in okolice v prosvetno dvorano k ŠOSTARJU, kjer bo uprizorilo ob pol 3. uri popoldne in ob pol 8. uri zvečer izredno lepo igro

„ZRTEV SPOVEDNE MOLČECNOSTI“.

Ta lepa in času primerna igra se je igrala po naših odrih še razmeroma malo. Zato si bomo vzeli prihodnjo nedeljo toliko časa, bodisi popoldne ali pa zvečer, in se kulturne prireditve pri šostarju udeležili.

Društveni odbor

problem, ker je zelo poceni. S tem pa nočem reči, da drugih avtomobilov ne vidimo, ogromno jih je vseh vrst, ki povzročajo neprestano prometne nesreče. Vsak dan se pripetijo večje in manjše prometne nesreče.

Jaz pa sem zaposlen v mogočni ameriški industriji in delam s polno paro. Vse tovarne in delo v njih so nekako povezane med seboj. Človek mora biti točno ob uri na svojem določenem mestu, ako hoče, da gre delo brezhibno naprej. V takem velikem kolosu, kot je ameriška industrija, se takoj pozna, če bi manjkal kakšen delavec, ker pač opravlja njemu določeno delo. Ako n. pr. kakšen delavec zbolji, ga je treba nadomestiti z drugim.

TAKILE MOJSTRI

„Oh, saj pravim nol! Vse bo razbill!“

Tako so se hudovali Marniškova mama nad Jožkom. — „Pa pravi, da bo enkrat ure popravljali! Razbijal in razdiral že, a ne popravljali!“

Jožek je pa stal tačas na skrinji kakor upodobljena žalost, pa se oziral na tla, kamor je padla njegova ljubljena ura... Kako se je veselil, da jo bo nesel Tončkoveu Mihju v popravilo! Kar ni mogel dočakati, da bi prišli oče in jo sneli raz steno. Ko so šli mama v vežo, se je pa kar sam spravil nad uro — no in sedaj! Ura potrta, mama se kregajo, in kaj šele bo, ko pridejo oče!

„Neroda nerodna! Doli se mi poberi in nesi jo hitro k Tončkoveu Mihju!“

Mama so bili res srditi, a obenem so hoteli prikriti Jožkovo nerodnost pred strogim očetom. Saj so vedeli, da Jožek ni storil te nerodnosti iz hudobije.

Vesel odrine Jožek k Tončkoveu Mihju. Tam je bil najrajši noč in dan, in noč in dan bi gledal, kako Miha popravlja ure. O, ko bi tudi on toliko znal, kolikor ve in zna

Pred kratkim se mi je pripetil sledeč slučaj, ki je vreden, da ga omenim, predvsem za tiste, ki se sramujejo slovenskega jezika: v tovarni, kjer sem zaposlen, mi je pri obrezovanju železa zletel v oko majen drobec železa. Moj delovni prijatelj me je takoj zapeljal z avtomobilom v bližnjo bolnico. To se je zgodilo ob eni uri ponoči, ker delam večina ponoči. V bolnici je imela takrat nočno službo neka mlajša zdravnica po rodu Japonka. Z magnetično pinceto mi je vzela železni drobec iz očesa. Nato pa sva se pogovarjala s prijateljem v slovenščini. Ko pa je zaslišala slovensko besedo, naju naenkrat prekine in vpraša v pravilni slovenščini, če sva Slovenca in od kod sva doma. Povedala sva ji najine doživljaje in kako sva prišla v to mogočno deželo. Vse je pozorno poslušala. Nato pa jo vprašam, kako je mogoče, da ona govori tako lepo sloven-

Udarec ga je spokoril za vedno

V svoji mladosti sem se najbolj veselil sejmskih dni v bližnjem mestu. Oče je šel skoro vedno tja in se navadno ni vračal prazen. Če ne drugega, vsaj pekovce „štruce“ smo bili deležni otroci, včasih pa celo črešenj ali še kaj slajšega za zob.

Ko sem bil malo večji, me je jemal s seboj. Par dni prej sem se že prav priporočljivo obnašal in namigaval, če bo treba kaj pomagati goniti, popaziti na žival na sejmišču, dokler se ni oče omečil, rekoč: „No, boš pa šel, da te zopet čevlji ožuli.“ To je bila namreč že navada. V petek in svetek bos — kar naenkrat pa nekaj ur na trdi cesti obut — saj ni čuda, ko so bili še čevlji navadno umerjeni za par let naprej.

Tako sem šepal skoraj na vsak semenj za očetom ali za živaljo, kakor je pač naneslo. Navadno se nama je pridružil še kak sejmari in v živem pogovoru je bila skrajšana pot, čeravno sem moral jaz kot negodnik še molčati. V takihle pogovorih med odraslimi sem si zapomnil marsikako ljudsko modrost, ki mi je prišla v poznejšem življenju v prid.

V tistih časih se ljudje niso tako vozili kot danes. Rajši smo hodili peš in prihranili tisto desetico, ki bi jo imeli dati za vlak.

V mestu, kamor smo hodili na semenj, smo se vedno ustavili v isti gostilni. Krčmar je bil iz naših krajev in je poznal vse naše ljudi po imenu. Jaz sem gledal, da sem dobil v gostilni tak sedež, odkoder sem lahko gledal po trgu, ki se je razprostiral nasproti gostilne. Tam sem tudi videl prvič v življenju vojake, kako so korakali. Strašno so se mi zdeli imenitni, posebno tisti, ki je jahal pred njimi, pa oni, ki je razbijal po bobnu. Imel sem oba za generala, misleč si, da jih eden vodi, drugi pa priganja.

V gostilni je bilo vedno zelo živahno. Sedeč poleg očeta sem skrbno obiral koščice, zraven pa poslušal zanimivosti, ki so jih pravili moške: o konjskih tatovih, povod-

ščino. Pa mi je odgovorila, da se ji slovenski jezik zelo dopade in da se je z lastnega nagiba pričela že pred leti učiti slovenščine iz knjig, ker se ji Slovenija dopade in je že veliko lepega in zanimivega slišala o Slovenčih, njih življenju in borbi, predvsem koroških Slovenceh, za svoje pravice. Čudil sem se, kako so nekateri ljudje dobro obveščeni o položaju po svetu, četudi s tem nimajo opravka.

Če se drugi narodi zanimajo za slovensko zemljo, potem bi jo pa jaz mogel pozabiti? Nikakor ne! Vedno bolj me vleče na Koroško nazaj, če se spomnim na lepe urice, ki sem jih preživel v krogu mojih znancev in prijateljev bodisi v Celovcu ali pa v podeželju. Močno so mi ukoreninjene koroške planine, lepa jezera in prijazni ljudje v srcu. Ne bom te pozabil nikoli, lepa in odprta Podjuna. Kolikokrat sem prehodil tvoja skrivnostna pota in se poveselil z vami, draga podjunska mladina. Ali pa cvetočega Roža in zelene Zilje. Kako bi vas mogel pozabiti rojak, ki vas nosi vsak trenutek v srcu!

Marsikaj zanimivega bi še lahko povedal, toda čas hiti in moram na delo. Se bom o priliki spet oglasil. Do takrat pa vas vse prav lepo pozdravim. Če bo po sreči, se morda prihodnje leto vidimo na Koroškem. Vaš nekdanji Celovčan — sedaj Clevelandčan

France Grm.

njih, požarih v zadnjem času in drugih zanimivosti bližnjih in daljnih krajev.

Posebno zanimiva se mi je zdela sledeča zgodba, ki jo je začel pripovedovati moj oče in jo je končal nekdo drugi.

Govorili so o strahovih. To je bilo v tistih časih, ko še niso popolnoma izginile vraže iz ljudske domšiljije. V prepiru, ali so ali niso strahovi, je začel moj oče: „V strahove sicer ne verujem, ker sem že preveč prehodil ponoči, pa še ničesar videl, vendar pa se včasih pripeti človeku kaj takega, da mu je z devetimi vozli zavezana uganka.“

Tako sem šel pred več leti ravno na kresni večer iz mesta. Zamudil sem se tako, da me je mrak ujel sredi pota. Še na ravnem je bila taka tema kot v rogu, pa k dežju se je napravljalo. Ko sem prišel v gozdček blizu naše vasi, nisem nič več razločil poti. Na obeh straneh ceste je rastlo nizko drevje in grmovje. Zašel sem enkrat na to, enkrat na drugo stran, čeravno sem bil trezen kot sedajle.

Ker je ravno nehalo deževati, je bila gozdna pot tako mehka, da nisem čul niti svojih korakov. Vmes je pa šumljala še veter. Preko pleč sem imel privezan kovinast tesarski kotomer, ki sem ga kupil v mestu. Včasih sem zadel z njim v kako vejico, da je prav čudno zabrnelo. Enkrat pa je udaril kotomer ob neko tršo stvar. Tisti hip sem začul poleg sebe človeški glas, ki je bridko vzdihnil: Jež, Marija! Videl nisem nič, slišal tudi ne več, samo prekrižal sem se in jo hitro pobiral naprej. Šele pozneje sem se spomnil, da bi bil moral vsaj vprašati, kdo je. Res me je bilo malo strah, a požrl me pa le ni, ker sem še danes tukaj.“

Med tem pripovedovanjem se je v nekem kotu dvignil možiček in nepremično buljil v očeta. Ko je ta končal, je začudeno vprašal: „Kaj? Ti si bil tisti strah, ki me je iz teme oplazil po obrazu? Do danes sem bil prepričan, da je bila to grešna duša, ki hodi nazaj na ta svet, ali pa sam bogosvaruj. No, zdaj bom zopet mirno spal, ker je rešena ta uganka.“ — Navzoči so se smejali možičku, ki mu je kar iz oči gledal strah.

Kmetič je kmalu plačal in odšel. Menili so se potem, da možakar najbrž ni imel prav čiste vesti. Mnogo se je tožaril svoja leta. Potem je pa kar naenkrat vse opustil in se pobotal s sosedi. Vsem se je zdela čudna ta nenadna sprememba. Začel je tudi hoditi po božjih potih, kar prej ni bila njegova navada. Hodil je do tedaj rajši po sodnijskih.

„Včasih je pa le dobro malo strahu,“ je pripomnil nekdo. „Škoda, da si mu razvozljal uganko, dedca se lahko zopet loti stara pravdarska strast.“

Gosti so začeli odhajati na vse strani. Odšla sva tudi z očetom. Pozneje sem čul, da se je oni mož še enkrat zahvalil očetu, ker ga je v tisti noči nevede in nehote oplazil po obrazu. Po tistem dogodku se je nehal pravdati, ker je bil prepričan, da je bil to opomin. Vračal se je ravno iz mesta, kjer je pred sodnikom nekaj govoril, o čemer ni bil dobro prepričan. Tisti udarec po ustnicah ga je spokoril za vedno.

P * I * S * A * N * O * * B * R * A * N * J * E

GEORGE MIKES:

DRUGA PRILOŽNOST *Barona Ferenczyja*

„Poglej si tega tam,” mi je namignil prijatelj Štefan pri zajtrku. „Je res težko odločiti ali je Anglež ali pa samo posrečena karikatura Angleža.”

Ozrl sem se po človeku, o katerem je bilo govora in bil sem s Štefanom popolnoma istega mnenja. Mož je bil velik in suhljat, imel je podolgovat, brezizrazen obraz in bil je podoben — ali pa je vsaj poskušal nalikovati Sherlocku Holmesu, slovitemu detektivu blagega spomina. Imel je na sebi flanelaste hlače in suknjič iz tweeda; bral je „Times” in kadil pipo. Bil je preveč popolen, da bi mogel biti pristen. V resnici, kot je kmalu prišlo na dan, je bil popolnoma ponarejen.

Štefan in jaz sva takrat, pisali smo leto 1938, mesec september, prejšnjo noč prišla v London in to je bil najin prvi zajtrk na angleških tleh. Imela sva sobo v nekem zasebnem penzionu v okraju Byswater, čigar naslov je bil Štefan iztaknil v neki budimpeštanski kavarni, prebirajoč „Daily Telegraph”.

„Pravzaprav je res škoda, da ni življenje vsaj malce bolj originalno,” sem dejal Štefanu, ki še vedno ni mogel odtrgati svojih neverjetnih oči od omenjenega gentlemana. „Mačke so zvite, Nemci so temeljiti, Francozi jedo česen in Angleži so podobni, kot da bi bili uročni, drugorazrednim kontinentalnim karikataram.”

Pet minut kasneje je pretirano tipična pojava čistokrvnega Angleža vstala in se napotila proti naši mizi. Mož je bil gotovo najmanj en meter in devetdeset visok.

„Oprostite, gospodje,” je dejal z donečim glasom v gladki madžarščini, „nisem mogel preslišati, da govorite madžarsko!”

„Oh ...” sem dejal jaz.

„Ah ...” je dejal Štefan.

„Dovolite, da se vam predstavim. Moje ime je baron Ksaver pl. Ferenczy.” Po enominutnem premolku je še pristavil: „Prej pri sedmem huzarskem polku.”

Tudi midva sva se mu predstavila.

„Zelo mi je prijetno, izredno mi je prijetno ...” je odvrnil. „Je res veliko in nepričakovano veselje, kadar človek v tej hiši naleti na rojaka. Sicer pa, moji dragi gospodje, pravkar sem si zastavil vprašanje, ali bi mi morda ne mogli do četrtega ob poldevetih zvečer posoditi tri šilinge.”

Štefan me je ošinil s pogledom, ki mi je hotel reči: ako s tem tako začneva, ne bo nikoli konca. Toda jaz se nisem zmenil za njegove očitujoče poglede, ampak sem zagotovil baronu, da mi je v veliko veselje, ako mu morem napraviti tako majhno uslugo ter sem mu dal tri šilinge (angleškega demarja, op. prev.).

Priklonil se je in odšel.

Še isti večer sem ga znova srečal. Z izbrano vljudnostjo me je vprašal, ali ne bi morda utegnil ga spremljati k trgovcu z ribami.

„Rad bi izdal tisti denar, ki ste mi ga zjutraj prijateljsko posodili. Brez vaše pomoči bi sicer danes bil brez večerje.” Kupil je ducat ostrig in jih vzel s seboj domov.

Na povratku sem ga vprašal, s čim se bavi v Londonu. Njegov odgovor ni bil baš kristalno jasan. In čeprav sva pozneje postala dobra prijatelja in sva o njegovih zadevah mnogokrat razpravljala, mi ta stvar ni postala nič jasnejša. Kolikor sem mogel razbrati, je po eni strani šlo za gojenje angleških lovskih psov (na Madžarskem) ter izvoz ogrske umetne svile v Anglijo. Z gotovostjo je pa vsekakor bilo opaziti, da so barona mnogo bolj zanimali psi kot tkanine in da je bil mnogo boljši poznavalec pasjih dirk kot umetne svile.

Naslednji četrtek je ob osmi uri zvečer baron potrkal na moja vrata ter mi z vljudno in ceremonialno zahvalo povrnil tri šilinge, ki sem mu jih bil posodil. Obenem me je prosil, kaj najbolj nujno prosil, da se odzovem njegovemu vabilu na večerjo — to je le majhen znak njegove hvaležnosti za mojo izredno ljubeznivost in širokogrudnost, ki sem jo prepričljivo dokazal s posojilom treh šilingov. Odvrnil sem, da me jako veseli in se dvignil.

Neznansko velik in eleganten taksi je že čakal pred vhodom v naš penzion. Šofer v livreji se je globoko priklanjal, ko je naša iz šesterih oseb sestojeca družina stopala v vozilo. Bili smo to: baron, Štefan in jaz, nadalje neko čedno dekletko z imenom Phyllis, ki je tudi stanovala v penzionu, njena mati in prijateljica Anita. Odpeljali

AXEL MUNTHE:

PUNČKE V ORDINACIJI

Kratko „zgodbo iz življenja” je napisal svetovno znani avtor knjige „San Michele”, ki so jo prevedli doslej v 37 jezikov in je izšla v skupni nakladi nad milijon izvodov. Bil je zdravnik revnih in najbolj bednih v Parizu in v Napoli; zdravil je tudi kralje in druge mogotce tega sveta, vendar je bil in ostal prijatelj trpečih ljudi.

V svoji pariški ordinaciji sem ugledal mlado ženo — po vsem v videzu je bila Angležinja — z velikim zavojem v naročju. Ko sem jo povprašal, kaj lahko storim zanjo, mi je začela pripovedovati dolgo zgodbo o lastnem trpljenju.

Nič na svetu je ne zanima več — je pripovedovala — vsega je sita, predvsem pa same sebe. Vse lahko dobi, je rekla, česar koli bi si pozelela, potuje lahko, kamor je je volja, toda ne želi si ničesar več, nikamor se noče peljati. Vse življenje ji je minilo v brezdelnem razkošju, brez smisla, brez veselja in brez koristi zanjo in za druge, je rekla.

Starši so jo pošiljali od enega zdravnika do drugega, je pripovedovala, eden ji je svetoval zimo v Egiptu, kjer je bila potem štiri mesece; drugi ji je predpisal Cannes, kjer je kupila veliko vilo.

„Vi ste edini zdravnik, ki mi je pomagal,”

smo se v enega izmed najboljših londonskih hotelov, kjer je bila ena izmed separiranih jedilnic za nas že rezervirana. Miza je bila polna rož ter se je blestela v srebru in kristalu.

Večerja se je začela z želvino juho ter se je v celoti sestajala iz osem vrst jedi, med katerimi so se vrstile ogrske in angleške poslastice. Kuhar je bil dobil posebna navodila, kako naj pripravi kokoš v papriki ter transilvansko mešano pečenje po izvirnih receptih. Izkazal se je za dobrega učenca. Na mizo so prinesli štiri različne vrste vina, a za zaključek pa še izvrsten Brandy.

„Imel sem nekoliko sreče pri konjih,” je izjavil baron med večerjo. „Mi se dobro razumemo med seboj, to se pravi, jaz in konji. Večkrat mi pokažejo, kako me imajo radi.”

Po deseti uri je prišel na mizo še šampanjec. Ko sem bil vprav zapleten v zanimiv, čeprav nekoliko zastajajoč razgovor z Mrs. Parker, materjo lepe Phyllis, je bilo nenadoma slišati žvenket zdrobljenega stekla. Bila je samo ena izmed drobnih domislic gospoda barona. Svoj kozarec je namreč zagnal na tla, da se je zdrobil na kosce.

„To je stara, in če smem tako reči dražestna ogrska navada,” je pojasnil Phyllis. „Dajte, da napolnim vaš kozarec znova ... pogledajte mi v oči, prav globoko v oči ... Sedaj izpijte ... do dna ... Izvrstno! In sedaj draga Phyllis, vrzite vaš kozarec na tla! Nihče ne sme več nikdar več piti iz najinih kozarcev!”

Phyllis je bila očitno zelo nadarjena učenka: njen kozarec je padel v sredo velikega stenskega ogledala. Baron je bil tako navdušen, da je svoj kozarec porabil zato, da je z njim zbil na tla večji del lestenca.

(Dalje prihodnjič)

je nadaljevala. „Teh zadnjih štirinajst dni sem se telesno in duševno počutila mnogo bolje, povsem drugače kot kdajkoli doslej. To je vaša zasluga, zato sem danes tudi prišla, da bi se vam zahvalila.”

Prijetno je bilo poslušati hvalo, ki jo je vedela mlada žena za svoje uspešno delo, še bolj vesel pa bi bil, če bi si ne bil popolnoma na jasnem, da je do tistega dne nisem videl še nikoli v življenju. Ona pa je že odvijala velik omot. Kar sapa mi je zaprlo, ko je začela jemati iz njega lepe punčke iz blaga, drugo za drugo. Polagala jih je kar na mojo ordinacijsko mizo med papirje in instrumente: 12 punčk iz svile in drugega lepega blaga.

V poklicu sem srečal vrsto najbolj nenačasnih ljudi, zato sem kmalu zasledil čuden blek v daminih očeh.

„Glejte, doktor,” je spregovorila, „misli-

na glavi Tilka. Prinesla je kosilo za Gregorja in Nikota. Pod topolom je pogrnila bel prtič in razložila jedi. Poklcala je očeta in sedla v senco. Iz rož, ki so cvetele na travi, je zvila šopek in poiskala korčkov, da jih je povezala z bilko.

Polir jo je opazil. Hitro je vstal in se približal dekletu.

„Čigavi pa ste, gospodična?”

„Gregorjeva sem!”

„Zelo ste srčkani!”

Tilka si je pomaknila krilce globoko na ožgane noge in povesila modre oči. Kar meni nič, tebi nič je gospod polir sedel poleg nje. Dekle se je odmaknilo. Prišla sta voznička in začela s kosilom.

„Lepo punco imate, Gregor!” je dejal Herman.

Niko ga je srečno ošinil s pogledom in hitro zajemal. Spomnil se je na Janeza in njegove psovke.

Gregor se je delal, kakor da je preslišal laskanje. Naročil je Tilki, naj gospodu ponudi vina. Dekle je vzelo kozarec, natočilo in ponudilo nadzorniku.

„Ne bo šlo!” se je navidezno branil. „Podlaga manjka!”

„Pa bi vzeli nekaj pršuta!” je prigovarjal Gregor. „Domač je in prekajen. Zamerili ne boste, da vam kar tako postrežemo! Za naju-

la sem, da nisem za nobeno rabo in da ne morem koristiti prav nikomur. Res je, vsakokrat sem dala svoj prispevek za dobrodelno prireditve, toda pri tem sem samo podpisala denarno nakazilo, nisem pa čutila nobenega zadoščenja, ki ga mora imeti človek v zavesti, da je opravil določeno delo. Prejšnji teden pa sem po naključju dobila v roke izvod blackwoodskega „Magazina” z vašim člankom o „Igračah v Parizu”. Od tistega dne sem delala od jutra do poznega večera: za revne otroke, ki pišete o njih, sem šivala punčke. Vse oblečke sem sama prikojila in sešila, tudi klobučke sem sama izdelala. Ves čas sem se počutila kot še nikoli, pa tudi spala sem čudovito. Z muko sem izvedela za vaše ime in naslov. Zdaj sem prišla, da bi se vam zahvalila, pa punčke sem prinesla. Dvanajst jih je.”

Tisti „skok čez ojnice” v vsakdanjo uporabno literaturo sem bil že čisto pozabil, zdaj pa sem imel pred seboj smehljajoči se, solzni, skoraj dekleški obraz in zraven sebe dvanajst prelepih punčk iz blaga. Tisti trenutek sem se zavedel prvič v življenju, da tudi s pisano besedo lahko ganeš človeško srce.

Potem sva se peljala s tremi punčkami v Impasse Rouselle k malemu Petrucciju in njegovim sestricam. Lepi ženi se je poznalo, da je prvič v življenju stopila čez prag revščine in pomanjkanja. Otrokom je dala po eno punčko in je bila vsa srečna, ko so se ji zahvaljevali: „Lepa hvala!”

Komaj teden dni zatem je prišla Angležinja z novim zavojem. Spet je dvanajst parov drobnih ročic za nekaj časa pozabilo vsakdanjo revščino. Potem je pripravila veliko zabavo v mestni četrti blizu Rastlinjaka, kjer stanujejo povečini Italijani. Vsak teden je prinašala punčke, kmalu sem jih imel več kot bolnikov.

Vsepovsod, na mizi, stilih in drugi sobni opremi so sedele punčke, bolniki so me jeli spraševati, kako gre mojim otrokom, in so me prosili, naj jih jim pokažem. Niso hoteli verjeti, da sem samski in da nimam otrok. Navsezadnje mi je preostalo samo še eno: za delo vneti Angležinji sem predpisal spremembo zraka, odpotovala je v Saint Moritz. Potem je nisem več videl.

Nekaj o abecedah

Znani italijanski jezikoslovec Fernando Palazzi piše: — Najidealnejši črkopis bi moral imeti za vsak glas posebno črko. A takega črkopisa ni. Italijanski je eden najbolj popolnih. Še bolj popolnega ima staroindijski sanskrit, ki ga ni še nobeden drug presegel. Ima 48 črk, torej še enkrat toliko kot naš. Slovanski črkopisi imajo za sanskritom največ znakov. In to je, zaradi česar se Slovani s tako lahkoto naučijo tujih jezikov.

Najbolj pomanjkljiv črkopis imajo Francozi in Angleži. Znani francoski jezikoslovec je dejal, da je francoski in angleški črkopis karikatura črkopisa.

je itak preveč!” Tilka je na očetov ukaz razvila rutico in položila nanjo velik hleb kruha z nožem.

„Krasno znate postreči, gospodična!” se je laskal gosod polir. „Ludovikova Elza bi vas zavidala.” Urezal je kruh in ga obložil s pršutom. Dekle se je umaknilo in nabilalo rože. Nadzornik jo je ogledoval z žarečimi očmi. Vitko postavo ji je uklepal lepa lahna jopica in široko pisano krilo. Lasje so ji sipali na ramo, da si jih je popravljalja z roko. Obraz, ki je bil nenavadno ubran, ji je gorel v soncu.

„Komu boste dali šopek, ki ga spletate?”

„Temule,” je rekla in se lahnih korakov približala fantu. Niko se je ves srečen nasmehnil, sprejel šopek ter ga zataknil za klobuk. Gospod polir je vstal, si otresel hlače in fanta prezirljivo ošinil s pogledom. Pod zadnjo topolo se je zarežal Janez. Gregorju vsa ta zadeva ni bila po volji. Mogoče se je polirju pokadilo pod nos. Dekle je vihravo in fant nepremišljen. On pa, gospodar, mora skrbeti za zaslužek. Denar ima pa v rokah le gospod Herman. Vljudno se je zahvalil nadzorniku in ga povabil na dom. „Boste vsaj enkrat v naši hiši,” je dejal. „Najboljšega pršuta bo narezala moja žena, jaz pa bom stopil v klet in prinesel starega, močnega, ki udari v žile.”

F. GRIVSKI:

17

Ozniki POVEST

„Tebe!”

„In kaj hočeš?”

„Hočem te preteptati kot psa, da boš čutil, kaj se pravi vohati po tujem svetu!” Niko je stisnil pesti. V obraz mu je udarila kri. Kot kamen je padla med oba Tilka. Stegnila je roko in zavpila: „Janez, domov! Sram te bodi!”

„Tebe naj bo sram, ki objemlješ hlapca! Ne boš ga imela, pritepenca! Pa tudi mene ne boš dobila nikdar. Ti si prodana!”

„Kdo me je prodal?”

„Tvoj oče!”

„Komu?”

„Tistemu, ki cesto meri. Zato boš počestnica.” Pljunil je pred njo, zamahnil z bičevnikom in odbrazil ob potoku. Niko se je čakadil za njim, pa ga je prestregla Tilka. Drhtela sta od razburjenja. „Niko, stoji! Roko mi daj in z menoj pojdi!”

Molče sta šla čez mostič, pod katerim je šumel potok. Na dvorišču sta se razpustila. Tilka je stopila k vrtni ograji, utrgala rožmarin ter ga dala fantu.

„Lahko noč, Niko!” je zašepetala, odhitela k vratom in jih odklenila. Ključ je za-

rožljaj in vrata so se zaprla.

Tisto noč ni zaspal nobeden, ne Tilka, ne Niko, pa tudi Janez ni zatisnil očesa.

Dnevi so hiteli in si urno podajali roko kakor otroci pri igri. Na cesti so se potili delavci. Vozniki so pokali z biči in čakali pod topoli, da so jim razložili težke tovore. Niko in Janez od tistega večera nista izpregovorila. Umikala sta se, da nista nikdar vozila skupaj. Zidarji so zidali visoke škarpe in porabili cele kupe kamenja.

Okrog poldneva je pridrvel na motornem kolesu cestni nadzornik. Ustavljaj se je pri delavcih, dajal navodila ter si medtem z glavnikom česar bujne, mokre lase. Sprva je bil prijazen in se je kaj rad pošalil. Kmalu pa so delavci opazili, da postaja mračne volje.

„Ludovikova se mu je obesila na vrat,” so znali povedati. „Siten je postal kakor komar. Za vsak nič se ujeda.” Nekaterim delavcem je celo plačo utrgoval in jih javno preklinjal. Opoldne so delavci posedli za redkim grmovjem. Otroci so jim prinesli kosilo in hodili s čutarami po vodo. Tudi vozniki so kosili pod topoli. Konjem so nasmuli sena, sami so pa polegili v senco.

Nekega poldneva je prisedel k njim tudi gospod polir. Po stezi je prišla z jerbasom

PILOTI „COMETOV“

Reakcijska potniška letala so glavna opora današnjega civilnega potniškega letalstva. Ne mine dan, da ne bi kaj slišali o potovanju v „dobi reakcijskih letal“. Slišimo ali beremo bodisi o novih reakcijskih letalih, bodisi ugibanja, koliko let bo še trajalo, da bodo lahko izdelali letalo, kakršnega si zamišljajo strokovnjaki, ki bi ustrezalo njih željam.

O teh čudovitih letalih se zadnje čase veliko govori. Kaj pa vemo o ljudeh, ki ta letala vodijo? Kakšni ljudje so ti pionirji „dobe reaktorja“? Nekateri letalske družbe pa imajo prvovrstna potniška reakcijska letala.

Glavni ravnatelj družbe BOAC, ki je sam izkušen pilot, je izjavil, da so odkrili med piloti navadnih letal veliko pilotov, ki bodo lahko pilotirali tudi najnovejša reakcijska letala. Ker pa so ta letala mnogo hitrejša od dosedanjih in imajo tudi večji akcijski radij, bo treba za bodoče potrebe najti ljudi z določeno znanstveno izobrazbo. Pilot, ki je včasih letel na slepo „za nosom“, ne spada več v dobo reaktorja. Potrebnovali se bodo piloti, ki znajo točno misliti in točno ravnati, ki imajo jasne duševne sposobnosti in morajo psihično hitro reagirati, kajti reakcijsko letalo je popoln stroj, ki ga je treba zelo skrbno upravljati.

In einem Monat Muttertag!
Was schenken wir der Mutti, sag?
Weiß schon: Das große König-Buch
Ihr kennt doch Muttis Lieblingsspruch:

...wir backen mit **König** mit den Bilderrezepten

112 Bilderrezepte! Auskunft beim Kaufmann.

Izredna spretnost v pilotiranju pa ni potrebna zaradi zamotanosti letala, kajti letalo je v bistvu enostavno in ga je lahko upravljati, pač pa zaradi zamotanosti operativnih metod pri pilotiranju reakcijskih letal, ki zahtevajo zelo bister um.

Nek pilot „Cometa“, ki ima za seboj že 7000 ur leta z desetimi različnimi vrstami letal, a najraje pilotira „Comete“, je izjavil, da je čudovito voditi to letalo in da leti s tako hitrostjo, da si pilot v njem niti za trenutek ne more oddahniti. Ves čas od vzleta do pristanka mora posadka zelo paziti in človek nima časa, da bi odšel v potniško kabino in spregovoril par besed s potniki, kot je to navada na letalih vrste „Constellation“ in „Stratocruiser“.

Zgoraj omenjeni pilot je stotnik Lillichap in meni, da je prva pilotova dolžnost do samega sebe in do družbe, pri kateri je v

službi, a predvsem do potnikov, da je sposoben. Čeprav je Lillichap kadilec in tudi ne odkloni kozarčka vina, vendar med poletom nikdar ne kadi — sicer pa je v pilotovi kabini „Cometa“ kajenje tudi prepovedano. Zadnjih osem ur pred poletom tudi ne pije alkoholnih pijač. To je pravilo, o katerem so se dogovorili člani „Zveze pilotov britanskih potniških letal“.

Stotnik Lillichap je tudi izjavil, da se skuša prej čim bolj odpočiti in razvedriti, če hoče biti kos vsem naporom med poletom. Doma goji šport ali pa dela izlete. Za vsak polet se mora vsak član posadke skrbno pripraviti.

Posadka se poda na londonsko letališče že dan pred poletom, da preuči zadnja operativna navodila in opozorila. Na dan poleta spet odidejo na letališče že dve uri in pol pred odletom. Posadka gre najprej

v prometno pisarno letalske družbe, kjer dvigne svojo opremo, med katero so sekretant, zemljevidi, pomorski zemljevidi, navigacijske table in bakle.

Radiotelegrafist in mehanik se nato takoj podata na letalo, oba pilota pa gresta še v meteorološki urad, kjer dobita zadnje vremenske podatke, da napravita načrt za polet. Z njim določita višino, v kateri bo vodil poveljnik letalo, in količino goriva, ki ga bodo vzeli s seboj.

Nato še nagel obisk v informacijskem uradu ministrstva za civilno letalstvo, ki da pilotom najnovejša poročila o navigacijskih pripomočkih ob progi, po kateri namerava letalo leteti. Vsi štirje člani posadke so pa na letalu že najmanj pol ure pred odletom.

Ob znaku se letalo dvigne in prične se polet, ki pomeni za posadko le nove izkušnje, za potnike pa novo, čudovito doživetje.

MALI OGLASI

VSAKA BESEDA STANE 1.10 S (IN 10% DAVKA)

Poudarjene besede in take z več kot 15 črkami stanejo 2.20 šil (in 10% davka). — Naročilo malih oglasov naslovite na upravo „Našega tednika“, kjer mora biti najkasneje do vsakega ponedeljka zvečer. Oglas morete naročiti tudi telefonsko (Celovec št. 43-58).

pride v **BELJAK**

Volkfestgelände, Tiroler Straße, kjer bo ostal do nedelje, dne 14. aprila. Nato pa pride CIRCUS KRONE v

CELOVEC

V Celovcu bo gostoval do dne 23. aprila na MESSEGELENDE. — Predstave bodo vsak dan ob 15. in ob 20. uri.

- 720 pisanih kostumov
- Najboljši artisti sveta
- Prvovrstna cirkuška predstava v prvi Leuchtgas-Manegi sveta

Preskrbite si čimprej vstopnice. Otroci pod 12 let plačajo pri vseh predstavah samo polovično ceno.

KRONE NAJVEČJE CIRCUS-DOŽIVETJE SEDANJOSTI

Rdeče in belo vino

Naravno, pristno, ognjevito, močno, liter 9 šil. Poskusno dobavlja 5 do 10 litrov ALOIS CARRARA, Weinversand, Graz-Wetzelsdorf.

ODPRTO MESTO

Dekle s podeželja, zanesljiva in ki se zaveda svojih dolžnosti, sprejememo za gospodinjstvo in postrežbo gostov v tujskoprometnem kraju v stalno službo z izvrstno plačo. Naslov dobite na upravi „Našega tednika“ pod „Stalna služba“.

IŠČEM DEKLE

Iščem za trajno pomoč v kuhinji in gostilni čedno in pošteno 17. do 18. letno dekle. Dobro mesto! Pisma pošljite na „Naš tednik“ pod „Sama vdova“.

LEPO BOSTE PRESKRBLJENI Pošteni vdovi ali ženski nudi trgovec za pomoč v kuhinji, plačo, hrano in stanovanje. Ponudbe pošljite na upravo našega lista pod „Pomoč v kuhinji“.

Gumijasti in dežni plašči

plašči iz balonske svile in plašči za motoriste najceneje v strokovni trgovini

V. Tarmann

Klagenfurt, Völkermarkter Strasse 16.

Mädchenkleider Knabenanzüge

von 1 bis 16 Jahren

KAUFHAUS DER KINDER

Puppen-doktor

Klagenfurt Obplatz

KAUFT SCHUHE BEI Grohar

SONČNA OČALA dobite pri **optik K. SEKERKA**

Klagenfurt, 10.-Oktoberstraße 23

Za Veliko noč
kupite blago in perilo PRI

L. MAURER
KLAGENFURT, Alter Platz 35

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 15. 4.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Samospevi. Poje Dušan Pertot. Klavir: M. Pehani. 18.45 Za našo vas. B. Singer: Problemi rentabilnosti vzreje mlade živine. — TOREK, 16. 4.: 14.00 Poročila, objave. — Zdravniški vedež: Zrak in zračni tlak. — SREDA, 17. 4.: 14.00 Poročila, objave. — Dr. P. Zablatnik: O velikonočnih običajih na Koroškem. 18.45 Za ženo in družino. — ČETRTEK, 18. 4.: 14.00 Poročila, objave. — F. S. Finžgar: Velika noč. Bere H. Hartmann. — PETEK, 19. 4.: 14.00 Poročila, objave. — Človek, glej dejanje tvoje... (liter. glasbena oddaja). — SOBOTA, 20. 4.: 9.15 Dr. P. Zablatnik: Drabosnjakov pasjon ali igra o trpljenju našega gospoda Jezusa Kristusa. 14.00

Moderna **oblačila za motorno kolo** proti prahu in dežju v največji izbiri pri

WINKLER

KLAGENFURT, Pernhartgasse 10 (Tudi na obroke)

LODRON

Strokovna trgovina za vaš dom

Beljak — Villach, Lederergasse 12

Prešite odeje (kovtri) — modroci — posteljno perje — inleti — posteljno blago — flanelaste rjuhe — blago za pregrinjala in pohištvo — preproge in tekači — podloge za tla. — Kvalitetno in poceni!

Peči, štedilnike

KAKOR VSE KMETIJSKE POTREBSČINE dobite najugodnejše pri

HANS WERNIG

Celovec, Paulitschgasse (Prosenhof)

Postne pesmi. Pojeta cerkvena zhora iz Šmihela in Kotmare vasi. — NEDELJA, 21. 4.: 7.20 Velikonočne pesmi in duhovni nagovor. 7.30 S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

URADNA OBJAVA

CERKVENI PRISPEVEK „JAVEN POZIV“

Vse katoličane, ki so dolžni plačevati cerkveni prispevek, pa ga za 1. četrletje 1957 (zaključeno 1. marca 1957) še niso plačali, pozivamo, da v opominjalnem roku treh tednov, ki se začne 1. aprila 1957, brez nadaljnega poziva plačajo svoj prispevek do 21. aprila 1957, pri pristojnem župnem cerkvenem svetu in da pokažejo ob enem svoj davčni predpis ali mezdni izkaz. Cerkevni prispevek je po zakonu dolg, ki se mora plačati in Cerkev nima dolžnosti, da bi ga po svojih organih pobirala. Ako prispevek ni plačan, je dovoljena pravna pot. Organi, ki pobirajo cerkveni prispevek, uživajo pravno varstvo in imajo pravico, da zaračunajo 2 odst. zaostalega cerkvenega prispevka kot pobiralno pristojbino.

Za četrletna plačila naj se posebno upoštevajo sledeči roki, in sicer: 1. marec, 1. junij, 1. september, 1. december.

Finančna zbornica krške škofije, Celovec, Mariannengasse 2

4 Vorteile:

1. Riesenauswahl - über 100 Ausstattungen
2. Die besten und billigsten Möbel Österreichs. Hartholzschlafzimmer von S 4000
3. Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zins
4. Zustellung frei Haus mit eigenem Spezialauto

GRÖSSTE AUSWAHL IN: Polstermöbeln, Teppichen, Matratzen; Vorhangstoffe zu sehr mäßigen Preisen

„DAS HAUS DER GUTEN MÖBEL“

KARL STADLER

KLAGENFURT / THEATERGASSE 4

SW - MÜBEL - VERKAUFSSTELLE

Beratung durch eigenen Architekten!

ZA VELIKO NOČ VAM NUDI V NAJVEČJI IZBIRI
preproge, pregrinjala, blago za pohištvo,
namizno in posteljno perilo najceneje v Teppichhaus

RADLMAYR
 BELJAK - VILLACH - POSTGASSE